

11 197786

II 197786+

LABOD

glasilo podjetja labod tovarne oblačil Novo mesto

leto XX, 8. 4. 1994, številka 1

Spoštovani in dragi sodelavci

Že tretji mesec je mimo, odkar sem prevzel vajeti Laboda. Sedaj, ko so določena vprašanja vsaj v okvirni obliki dorečena, se lažje obrnem po tej poti do slehernega med Vami in Vam najprej želim izreči zahvalo za podporo pri moji kandidaturi. Reči moram, da je izredno lepo doživeti tolikšno podporo in da je prav zato tudi moja obveza do kolektiva toliko večja in toliko težja.

V današnji številki

– Objavljamo razpis za zbiranje certifikatov in pojasnjujemo delovanje delniške družbe

– Analiza Phan programa in vnašanje zaključkov ter naš način dela

– Certifikat ISO 9001 vstopnica za prihodnost

– Vloga sindikata v prihodnje - ali bomo imeli v tekstilu dve ali več kolektivnih pogodb

– Iz naših tovarn

– Labodov največji kupec so naše industrijske prodajalne

– Odmevi na praznik Laboda

– O naših upokojevcih

– Pa še marsikaj

Pri moji odločitvi za kandidaturu za glavnega direktorja Laboda me je vodilo prepričanje, da je v tem kolektivu veliko pripravljenosti pa tudi znanja in da lahko z novimi prijemi in vztrajnostjo dosežemo pozitivne spremembe. Ugotovitve o nujnosti sprememb in zahteve po njih so sicer odmevale tudi širše in mislim, da so bile tudi v preteklosti k temu cilju usmerjene poti, toda pred realizacijo je zmanjkovalo moči, volje... In to je torej naša skupna bodoča naloga - izpeljava sprememb. Delo skratka. Vsi vemo, da do teh mora priti, prišlo pa bo le z resnično voljo. Zastavili smo jih skupaj in direktorji bodo s programom za reorganizacijo v svojem okolju lahko pokazali vse svoje znanje, inovativnost, usmerjenost v prihodnje. Kajti ne smemo biti zaslepljeni s kratkovidnimi rešitvami in pogledi. Čas beži in prinaša s seboj razvoj, spremembe. Ne samo da se jih moramo lotiti in jih uloviti, prehiteti jih moramo. Če bomo imeli jasno opredeljen cilj in jasno vizijo, tudi poti do te ne bodo tako težke, čeprav pa bodo morda včasih boleče.

Pri vsem tem pa vendarle ostaja ne prvem mestu človek, naš delavec. Ustvarjanje primerne delovnega vzdušja, usklajenost med vodstvom in delavci, ustvarjanje pogojev, ki bodo zagotavljali delo z veseljem, to je gotovo prvi pogoj. Zato morajo imeti Labodovi delavci možnost izraziti svoje mnenje, in ta naj bi bila tudi vodilo pri postavljanju naših okvirov, organizacije in dela.

Na srečanjih z delavci po tovarnah

sem začutil, kako velika so pričakovanja zaposlenih v Labodu. Moja obljuba delavcem Laboda je, da bom skušal s timom skupaj zagotavljati način vodenja podjetja tako, da bomo dosegli naše cilje. Pri tem naj omenim spuščanje odgovornosti navzdol, ne le pooblastil oz. samostojnosti. Kajti prav odgovornosti odgovornih morajo biti bolj poudarjene. Ubrati pa bomo morali nove poti in načrtovati prednost nalog. Uspeli bomo če bomo hoteli in znali.

Vesel bom, če mi bo skupaj s sodelavci uspelo doseči, da bodo zadovoljni naši kupci in naši delavci. Med tema dvema poloma pa so številne različice, pri katerih bo sleherni labodovec moral doseči svoj optimum. Torej, ustvariti razmere za skupinsko in ustvarjalno delo, za kakovostno delo, kar pa ne sloni na kontroli dela ampak na vestnem in strokovnem opravljanju nalog.

Vsi skupaj pričakujemo veliko in prepričan sem, da tudi vsi skupaj verjamemo v to, da smo sposobni doseči naše cilje. Mislim, da bomo morali zdržati in kot sem dejal v uvodu - hoteti in to hotenje tudi izpeljati. Zavezan sem predvsem delavcem Laboda in ves moj trud, znanje in delo bo naravnano v dobrobit podjetja, zato upam in pričakujem tudi vašo podporo.

Glavni direktor:
ANDREJ KIRM

99922620

ISO 9001

Mednarodno potrdilo za obvladovanje kakovosti

Obvladovanje kakovosti je širok pojem, ki ga v takih ali drugačnih povezavah srečujemo dan za dnem. Ali se sploh kdaj vprašamo, kaj pa to konkretno je? Zakaj vse več podjetij v svetu, pa tudi doma, zahteva od svojih poslovnih partnerjev certifikat o doseženih ISO standardih 9000? Slišimo, da brez tega ne bo moč poslovati z zahtevnejšimi partnerji, torej, če hočemo svoje delo in izdelke prodajati po primernih cenah, moramo najprej doseči pogoje, ki nam bodo omogočali pridobitev certifikata ISO 9000. Gre za standarde na področju obvladovanja kakovosti, vendar pa bi moral biti cilj našega podjetja doseči več od minimalnega. Doseči bi morali standard ISO 9001, kar pomeni obvladovanje kakovosti vse od načrtovanja in razvoja do proizvodnje in servisiranja proizvodov. Standarda ISO 9002 in 9003 sta v tem smislu manj zahtevna. Glede na to, da pa ima Labod lasten razvoj izdelkov, bi bilo smiselno pridobiti certifikat za ISO standard 9001. Tako razmišlja dipl.ing. organizacije dela, Daniel Adamič, ki obiskuje šolo kakovosti in se torej podrobneje in intenzivneje ukvarja z razmišljanjem, kako se lotiti obvladovanja kakovosti v Labodu.

"Najprej je treba zasukati način razmišljanja, spremeniti odnos oz. filozofijo obvladovanja kakovosti, kar je dolgotrajen in ne lahek proces, v drugi fazi pa se lotiti pridobivanja certifikata."

In če se zaustaviva pri filozofiji obvladovanja kakovosti-kje se je treba lotiti sprememb?

"Zavladati morajo partner odnosi med posamezniki v podjetju, med službami in enotami. Doseči je treba visoko stopnjo zaupanja v kakovost lastnega dela in enako visoko stopnjo spoštovanja lastnega in tujega dela. V ta proces so vključeni prav vsi delavci, kajti tudi vsi skupaj lahko gradimo podobo podjetja. Prav ustvarjanje primernih odnosov, kar mora nastati s sitemom, pa je najtežje in dolgotrajno."

Slišati je, da so v podjetjih, kjer se že intenzivneje pripravljajo na pridobitev certifikata ISO 9001 vključujejo razne strokovne inštitucije in posamezni strokovnjaki. Kako pri nas razmišljamo? Bomo sami kos tej nalogi? Vprašanje je še posebno poudarjeno zato, ker je izkušnja s Studiom Marketing glede reorganizacije neuspešna. Torej, smo sposobni izpeljati to sami in če ne, ali smo sposobni upoštevati nasvete konzultanta?

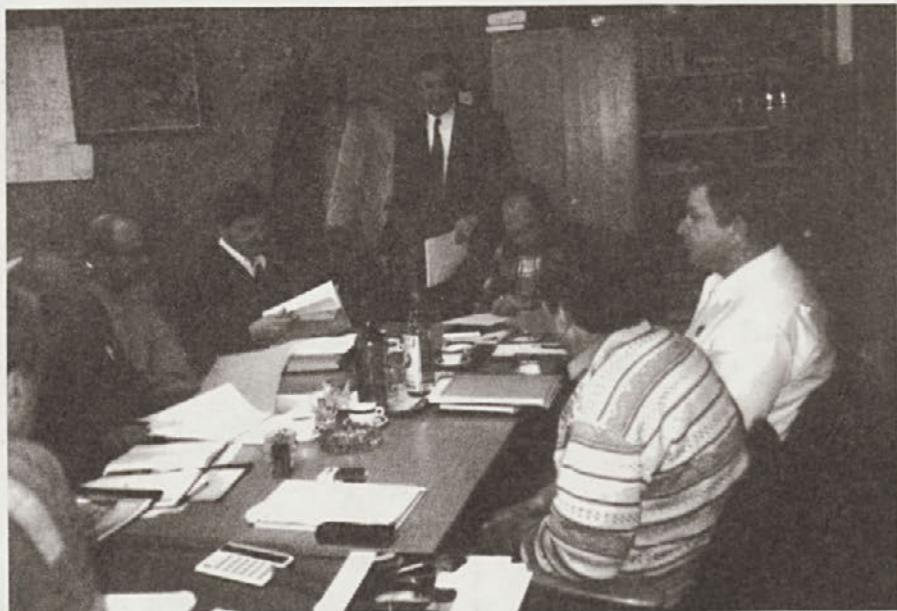
"Najprej je treba natančno vedeti, kaj bi od take inštitucije sploh potrebovali in pričakovali. Mislim, da je celoten proces tako zahteven, da narekuje predvsem veliko izobraževanja na vseh nivojih in v tem smislu menim, da je sodelovanje z ustreznimi inštitucijami nujno - tega sami ne bomo mogli. Pač pa bomo morali sami vzpostaviti sistem obvladovanja kakovosti in ga sami tudi izvajati."

Koliko slovenskih podjetij že ima ta certifikat?

"Do sedaj le 31, od tega 2 tekstilca. Treba pa je poudariti, da je precej podjetij tudi že daleč s pripravami na pridobitev certifikata, ki ga podeljuje ustrezna inštitucija z licenco. Certifikat ni za vedno, izdan je za dobo 3 let z vmesnimi obdobjnimi pregledi in ob izteku še za podaljšanje še intenzivnejši. Torej stalna budnost, ki edina pomeni garancijo za doseg določenih standardov."

Kot vemo, je Ministrstvo za notranje zadeve že povprašalo pri svojem naročilu, kako je v Labodu s pridobitvijo tega certifikata, kar je gotovo spodbudilo hitrejše premike v začetnih aktivnostih. Pričakovati je vse več poslovnih partnerjev, ki bodo zahtevali certifikat ISO 9001 doma še posebno pa v tujini. Kako je z dodelavnimi deli v tem smislu?

"Povsod bo selekcija. Zahtevno in več plačano delo bodo dobila podjetja, ki bodo s certifikatom tudi garantirala, da so sposobna nuditi pričakovano. Tako bo tudi v dodelavnih delih in tako bo povsod."

S sestanka vodij vzdrževanja, ki se ga je udeležil tudi direktor tehničnega sektorja. Najglasnejši so bili v delu usklajevanja rezervnih delov, kjer iz stare prakse, da je vendarle dobro imeti malce večjo "tiho" zalogo, še ne moremo povsem ven.

Pogovor z g. Marjanom Vodopivcem, direktorjem komercialnega sektorja, o analizi Phare programa, ki je v veliki večini zajela prav marketinško področje

NEOBREMENJEN POGLED

Do zunanjih inštitucij smo v Labodu precej zadržani, o njihovih zaključkih pa ponavadi menimo, da jih ni moč vključiti v naše delo. Phare program je s prvo analizo pokazal nekaj zelo konkretnih usmeritev, torej menite, da bomo tokrat bolj sprejemljivi za nasvete? In kaj lahko za nas v bodoče pomeni analiza Phare?

Analiza sicer še ni zaključena, saj pričakujemo celotno poročilo, ki bo vključevalo tudi proizvodnjo. Na nekaj dosedanjih srečanjih s predstavniki Phare programa pa je beseda tekla pretežno o marketinških dejavnostih. Vendar naj za začetek dodam, da je Phare fundacija v dveh fazah analizirala slovensko gospodarstvo, kar naj bi bila pomoč EGS Sloveniji pri restrukturiranju na eni strani in na drugi strani naj bi te analize

Metka Pavlič iz Libne je bila na zadnji seji delavskega sveta soglasno potrjena za predsednico tega našega najvišjega organa upravljanja, ker je dosedanja predsednica Darinka Antončič odšla iz našega podjetja. Namestnica predsednice je Lidija Jež iz strokovnih služb.

pomenile določene reference pri pridobivanju ugodnejših kreditov za preobrazbo oz. razvoj podjetij. Labod je bil vključen v prvi del analize, ki je zajemala 27 podjetij, izbrani pa so bili tudi za drugo, podrobnejšo analizo, skupaj s 6 pilotskimi podjetji v slovenskem tekstilu.

Zagotovitve iz prvega dela kažejo, da imamo v Sloveniji predrago poslovanje, da je prihodnost v pretežno lastnem delu in ne dodelavi, zato je prednostna naloga razvijanje blagovnih znamk. Iz poročila je razvidno, da bi morala tudi država več postoriti za gospodarstvo, povečevati bi morali produktivnost, ki je prenizka... Opremljenost je ocenjena s srednjo oceno, medtem ko organizacija dela močno šepa.

Kakšen je bil namen druge faze?

Med 6 pilotskimi podjetji, izbranimi za 2. fazo, ki je podrobneje analizirala poslovne dejavnosti, je bil tudi Labod. Namen je bil primerjati oz. oceniti možnosti glede na asortima in sposobnosti teh podjetij v zahodnih pogojih dela in poslovanja oz. konkurence. Prva ocena kaže, da je Labod v programu srajc najboljše organiziran, najslabše pa v programu vrhnjih oblacil. Glede na zahodno konkurenco sodimo nekam v nižji srednji razred, pri tem pa je treba vedeti, da znamo in zmoremo veliko, da pa so naši stroški poslovanja previsoki. Ob tem je seveda močan vpliv družbe, saj vemo, da so naše obresti višje, kot je značilno za zahodne države.

Analiza zajema tudi nekaj konkretnih napotkov...

Slovenski trg je za našo proizvodnjo premajhen, zato zahteva večjo drobitev. Seveda moramo nujno iskati druga tržišča. Naše povezave vidijo z Z. Evropo, svetujejo pa tudi povezavo z nekdanjimi jugoslovanskimi tržišči, seveda, ko se bodo razmere umirile. Manj so nas usmerili v V. Evropo, kjer pa smo sami ocenjevali, da se nam odpirajo določene možnosti. Zanimivo je tudi, da našega mesta ne vidijo toliko v Nemčiji, kamor že sedaj veliko izvažamo, ampak bolj na angleškem trgu. Naše izkušnje so pri tem ravno obratne. Svojo trditev opirajo na dejstvo, da je nemški trg zasičen z blagom, kakršnega lahko ponudimo mi - srednji kakovostni razred, da pa je manj tega v Angliji.

Kateri predlogi so najbolj konkretni?

Veliko pozornosti so posvetili pripravi kolekcije, kar poudarjajo, je še posebno pomembno... Predložili so svoj koncept z vrstnim redom aktivnosti posameznih področij. Le-ta se precej razlikuje od našega dosedanjega načina dela pri pripravi oz. načrtovanju kolekcije, osnovna razlika pa je, da njihov koncept narekuje zaključek priprav mesec dni pred našim. Poudarek je na predpripravi za kolekcijo. Pri nas gradimo vse šele na osnovi kuponov, kar je prepozno. Idejne skice bi morale služiti za oris kolekcije, te pa naj bi nastajale že ob dezen kartah. V Evropi velja frankfurtski sejem za čas, ko je kolekcija zastavljena, pri nas pa je to šele začetek priprav.

Podobno stanje je ob zaključku kolekcije. Na zahodu je ta končana 2 tedna pred našo in tako je tudi dovolj časa za ocenitev kolekcije. Na voljo je prodajni službi, da jo analizirajo, cenovno uskladijo... Reči je treba, da smo te koristne napotke dobili sredi priprave tekoče kolekcije in smo jih tako v večjem obsegu še lahko vključili. V bodoče se bomo trudili in čimveč za nas primernih in realno izvedljivih predlogov vključili v postopek načrtovanja in izpeljave kolekcije. Reči pa je tudi treba, da smo se v programu srajc najbolj približali načinu koncipiranja kolekcije, kot nam ga predlaga Phare.

Pa organizacija?

Določene spremembe so nakazane tudi v organiziranosti, kjer je iz analize ponovno vidno, da na zahodu prevladuje kapitalna logika, ki si mora počasi utreti pot tudi k nam. Njihovi predlogi gredo v smeri organiziranja enotne krojilnice za en program, povezovanja oz. združevanja tovarn v programe, kar, mimogrede rečeno, ni prva ugotovitev v tem smislu.

V kontekstu kapitalne logike pa so seveda tudi zaloge, kjer koeficient obračanja ni ustrezen, saj so prevelike zaloge v procesu proizvodnje pri posameznih operacijah kot tudi v surovinah in gotovih izdelkih... Seveda so tudi za te pokazatelje določeni razlogi, ki izhajajo iz naše specifičnosti, toda ti ne bi smeli veljati kot nepremostljivi... Sicer pa bo proizvodni vidik tudi del celotnega poročila in bo gotovo zahteval tudi posebno obravnavo.

Labodove prodajalne so Labodov največji kupec

Naše prodajalne veljajo za Labodovega največjega kupca. Za lansko leto so podatki zelo zgovorni. V njih je bilo doseženih 10,10 % vseh prihodkov. To predstavlja

tretjino prihodkov od izvoza in kar petino prihodkov celotnega domačega trga. Ta se je lani povečal iz 28 % v letu 1992 na 31 %, za letos pa je pričakovati še

dodatno povečanje, saj je čutiti, da dobiva domači trg veliko več poudarka.

Tudi zato, ker naše prodajalne veliko pomenijo v strukturi celotne prodaje na domačem tržišču, jim velja posvetiti veliko več pozornosti, kot so je bile deležne do sedaj. S programom naj bi bila opredeljena njihova razvojna usmeritev. Gotovo je - kljub dosedanjemu dobremu poslovanju naših industrijskih prodajaln - še veliko dodatnih možnosti, ki jih velja izkoristiti. Med temi je razmislek o selitvi teh v centre mest, ter želja imeti trgovino v vsakem mestu, kjer so naše tovarne. Do sedaj je ni ne v Idriji, ne v Trebnjem... Poseben poudarek bi moral biti dan prodajalni Center mode v Ljubljani, ker je prav ljubljanska lokacija nadvse obetavna. Omenjena usmeritev razvoja naših prodajaln naj bi zajela tudi možnosti in oblike, s katerimi bomo popestrili dogajanja in razširili vsebino... Skratka, spodbujati je treba rezultate, ki jih dosega naše prodajalne in se ne uspravati na doseženem.

Največji kupec - naše prodajalne

V povečanem deležu prodaje na domačem trgu - oz. 28 % leta 1992 - je bila lani ta povečana na 31 %, kar pomeni za 11 % višjo prodajo doma, veljajo za največjega domačega kupca prav naše industrijske prodajalne. Zajemajo 10,10 % vseh prihodkov. Ali drugače povedano predstavljajo 1/3 prihodkov od izvoza in kar 1/5 prihodkov z domačega trga.

Za varnejšo prihodnost

Zaključni račun je za nami. Kazalci - kljub izkazanemu minimalnemu dobičku - niso zadovoljivi. Zato je bila razprava na kolegiju namenjena predvsem ukrepom. Novosti, ki jih lahko strnemo v tri točke, predstavljajo takojšnjo zavezitev negativne prakse, v aprilu pa bo pogled na bodočo reorganizacijo že jasnejši, da bomo le-to celoviteje lahko predstavili v naslednji številki.

Novost je oblikovanje planiranja, ki ne postavlja več v fiksnem odstotku odnosa domači trg in izvoz, ampak je ohlapnejše, vodilo pa je: prednost pri predelavi imajo nalogi, ki so dohodkovno zanimivejši - ne glede na to, ali so izvozni ali za domači trg. S tem v zvezi je pričakovati rast domačega trga. Zato je tudi naloga opredeliti tržne deleže za posamezni asortima in zagotavljati tovarnam delo, za katero so tehnološko in strokovno opremljene. Dohodkovna spremljava delovnih nalogov bo sproti opozarjala na naravnost oz. bo imela "varovalke". Zadržati je treba obseg in najvišjo kakovost v programu srajc in bluz, program vrhnjih oblačil pa bi morali začeti širiti. S tem je seveda tesno povezana kakovost. Kriteriji za spremljavo kakovosti morajo biti za domači trg in izvoz poenoteni.

Naročila kot številke na loto listku

Pogovor z vodjo prodaje - g. Božom Verstovškom

Lansko leto bo na področju prodaje na domačem trgu težko ponoviti. Uspeh je namreč velik. Doseženih 30 odstotkov proizvodnih zmogljivosti prodaje, planirane pa je bilo 21 % na domačem trgu smo dosegli z velikim prizadevanjem, ki je prineslo tudi za nas novo obliko prodaje - grosistično. Le-ta se je dokaj uveljavila pri prodaji bluz in srajc, vse bolj pa tudi pri krilih. Srečevali smo se tudi z dokajšnjim rizikom, saj je kar polovica ponudbe iz dopolnilne kolekcije, kar pomeni delo za neznanega kupca in odločitve glede oblikovanja dopolnilne kolekcije so težke in odgovorne. Trgovine namreč kupijo med 50 in 60 % blaga iz redne kolekcije, preostalo prepuščajo situaciji, povpraševanju... Temu se je treba odzvati z vse pestrejšo in spretnejšo ponudbo, ki pa - kot taka - seveda na eni strani povečuje naše zaloge. Ocena je, da je faktor obračanja zalog gotovih izdelkov 8, kar je slabše od pričakovanega, toda podatek je treba ocenjevati širše. Kajti zaenkrat naše cene še prenesejo tudi strošek financiranja. Torej so tudi zaloge, ki se povečujejo iz naslova dopolnitev, pokrite. Zaloge .....

Skratka, preteklo leto ocenjujem za prodajo na domačem trgu kot zelo uspešno. Podatek naj podkrepim z dejstvom, da je naša količinska realizacija na domačem trgu enaka kot realizacija najboljših slovenskih konfekcijskih firm, ki je trikrat večja od Laboda.

In kako se prodaja podaja v letošnje leto?

Ponovno je nujno opozoriti na že nešteto krat ponovljeno a nikoli prevečkrat poudarjeno kakovost, roke in kompletnost oz. usmerjanje naše ponudbe na posamezen segment potrošnikov v vseh programih. Tako so bile že zastavljene naše srajce, kjer je več znamk teh za različne namene oz. ciljne skupine. Kot je priporočila analiza Phare programa, smo

podoben sistem že letos zastavili tudi v drugih programih. Tudi priprava kolekcije mora biti deležna vse pozornosti in natančnosti. Ocenjujem, da bomo z največjimi naporji in usklajenostjo še vedno težko dosegli rezultat, kakršnega smo imeli v preteklem letu. Zato bo treba vedno znova poudarjati kakovost in roke. Kajti liberalizacija uvoza pomeni za trgovca, ki nima velikih zalog, možnost takojšnjega uvoza blaga, če primerne ni pravočasno med domačimi proizvajalci. Zato so roki tako zelo pomembni. Jasno je tudi, da morajo biti naše serije na domačem trgu vse manjše, to pa na drugi strani širi kolekcijo.

Te dni ste posneli tržno razpoloženje in odmeve iz večjih trgovin na naše izdelke. Kako ste zadovoljni?

Lahko smo zadovoljni, saj so mnogi izrazili željo po še večjem skupnem sodelovanju, hkrati pa opozarjali na potrebo po še manjših serijah, da se modeli ne bi ponavljali. Naši izdelki so za tržno privlačni, iskani, pri nekaterih, kot rečeno, pa želijo trgovci še manjše serije in v nekaterih primerih tržno še privlačnejše modele. Toda generalna ocena je zelo dobra.

Kako je z znamko Ella Vivaldi?

Znamka damskega programa Ella Vivaldi je seveda za Labod, za razvoj in za ugled podjetja zelo pomembna. Prepleta se v vseh ženskih programih, ki pa so, kot sem že omenil, med seboj že razslojeni. V vsakem programu, recimo, svečanejša bluza in svečanejša krila, bluza za poslovne priložnosti..., se prepleta tudi ta znamka, ki daje še poseben pečat že usmerjenemu izdelku. Delamo skratka na razvijanju znamke in treba bo delati tudi še naprej. Skrajni cilj je seveda kompletiranost ponudbe in s tem v zvezi je nekje v prihodnje zastavljena pot - en človek za eno blagovno znamko. Toda premiki morajo biti postopni, prilagojeni času in tržnemu stanju.

In kako je z idejo o širitvi programa VO tudi na moški del?

Ideja se je začela porajati že v lanski jeseni, potrebna pa je celovitega pristopa. Moje mnenje je, da je treba sicer najprej popolnoma izdelati programe, ki jih že imamo, in doseči maksimum. Na žalost moram opozoriti, da je prav kolekcija VO pri zadnjem zaključevanju, ki je bilo zelo dobro in je torej trgovina dala naši celotni kolekciji in tudi VO veliko priznanje, slabo sešita. Gre za šivanje in pripravo vzorcev, do katerih nimamo v programu VO še primernega odnosa. Pogosto je tako, da je proizvodni izdelek veliko boljše sešit kot vzorec, kar ni sprejemljivo. Torej opozarjam na to vprašanje, ki je reprezentančnega pomena. Toliko o dosedanem programu VO, ki bi mu naj morda že za naslednjo kolekcijo priključili še moške suknjiče. Za te ocenjujemo, da je na slovenskem tržišču še nekaj prostora, čeprav sta praznino zapolnila delno že Elkroj in Tikon. Ker znamo narediti kakovostne izdelke in ker za nas to ne bo povsem nov program, lahko računamo na primeren plasma. Nikakor pa ne vidim v tem času prostora za celotno moško obleko ali program moških hlač. Veliko je že dobrih proizvajalcev z velikimi zmogljivostmi, ki zapolnjujejo tržišče povsem zadovoljivo.

In ob tem, ko razmišljam, kako naprej, naj poudarim še 4 zelo pomembne točke v prodaji. Trg ocenjuje kot najvažnejše:

1. akutnost, modnost, uporabnost
2. kakovost,
3. rok dobave,
4. ceno (ki je priznana in odvisna od zgornjih treh točk).

Če sebe pogledamo v teh štirih točkah, lahko z veseljem ugotovimo, da prvi zadoščamo, veliko več pozornosti pa zahteva kakovost, ki jo je treba videti ne le v šivanju, ampak tudi v naših razmernih, usklajenosti med programi...

Temenica - vzroki za slabše rezultate

Dolgo smo bili v Temenici navajeni lepih uspehov, potem pa je ta v doseganju plana že lanskega maja precej padla. Direktorica pravi, da je bil padec pričakovan zaradi menjave programa. Lanski majski rezultat je bil torej slab, vendar je po dopustih uspelo Temenici doseg plana vztrajno zviševati in že v oktobru je bil ponovno na 100 odstotkih. Toda nenadna odpoved kar obeh tujih partnerjev - Carle Carini in Mortensena je v pokrivanju seveda povzročila velike težave. Zasilno iskanje dela je prineslo predelavo marsičesa, kar sicer ne sodi v program Temenice. Kot pojasnjuje direktorica, so bili to sicer modeli samo z nekaj operacijami, poleg tega pa se je zvrstilo poleg domačega trga naenkrat še kar šest tujih partnerjev. Ker so bili vsi novi, vsak s svojo tehnologijo in svojimi zahtevami, je bilo delo pač zelo otežkočeno. Temu primerni pa so bili tudi rezultati.

Na taki osnovi je steklo letošnje leto, ki prinaša s seboj stare slabosti, dodane pa so še nove. V Temenici jih vidijo v zelo slabih materialih, ki povzročajo zastoje in težave in ki, po njihovem mnenju, postavljajo pod vprašaj tudi ime Laboda. Ocenjujejo jih kot skrajno neustrezne za predelavo, na kar tudi sproti opozarjajo.

Težave so tudi pri izmenjavanju programov, kar pomeni ne samo slabše možnosti za doseg osebnih rezultatov delavk, ampak tudi velike zaplete pri strojni postavitvi. "Temenica," navaja ga. Primožičeva, "je namenjena predvsem predelavi ženskih vrhnjih oblačil. Ker pogosto dobimo v delo povsem tanke materiale, povzroča to velike težave. O mokri pari smo že pisali in projekt za preseg te pomanjkljivosti je menda v zadnji fazi - torej na obzorju se svetlika... Gre pa tudi za siceršnje dopolnjevanje strojne opreme, kar je ob menjavi programov izničeno. Tudi nabava novih strojev je lahko - ob

preskoku na drug program - povsem brez učinkov. Potreba se je pokazala v osnovnem programu, ko pa stroj pride, je aktualen že drugačen strojni park..." Delo v konfekciji je zahtevno in že zelo specializirano. Zahteve tujih kupcev so maksimalne, ob pomanjkljivi strojni opremljenosti pa jim je nemogoče slediti. Vendar pa obe slabosti nista nepremostljivi, če bi le imela Temenica vsaj dva stalna tuja partnerja, s katerima bi se dolgoročneje uskladila ter zagotovljeno predelavo programa, za katerega je tehnološko in strokovno usposobljena. Skakanje z ženskih VO na hlače, krila, lažje kompletke in spet nazaj... ne more dati rezultata.

Počutje je ob vsem naštetem v tovarni slabo. Menjave ne omogočajo pravih osebnih rezultatov, torej je za veliko truda malo učinka. Tudi stimulacije na osebni plan pogosto ni moč doseči, torej ni čudno, da je bolniška odsotnost v Temenici daleč najvišja. V januarju je bila celo čez 40-odstotna, v februarju v povprečju 24%, s tem da je bila v krojilnici celo 30%, najmanj pa v eni od brigad -20 %.

Ob naštetih slabostih, ki povzročajo nezadovoljstvo, je komuniciranje v tovarni toliko težje, razumevanje delavk pa seveda ustrezno manjše. Nezadovoljstvo je bilo izraženo zaradi prerazporejanja delovnega časa pa tudi zaradi slabih plač. Vzroke za te je direktorica že naštel, izhod iz težav pa vidi, kot je že omenjeno, v predelavi "njihovega" programa in v stalnih partnerjih. "Tako bi bilo delo lažje organizirati. Kajti v sedanjem stanju dosežemo slab rezultat z visokimi stroški. Primer je na primer veliko število modelov, ki zahtevajo ročno likanje, miz za to pa je le 6. Nujno je podaljšano delo, ki pa ga ni kam vkalkulirati... Torej na eni strani je dela premalo, na drugi preveč (strnjeni roki odpreme in ob prepoznih in nepopolnih dobavah)."

Dopis - vizitka podjetja

Materinščina je prvi in pogosto tudi edini jezik, v katerem človek vzdržuje stik z okolico. Navadno ga spremlja skozi vse življenje, vsak dan, ko misli, govori, posluša, bere, piše... Ob tem pa so vendarle naše potrebe po znanju materinščine, občutek za jezik, občutek za izražanje... kaj različni. Gotovo ob tem velja stara trditev, da kdor jasno misli, tudi jasno govori. Torej je način pisnega ali ustnega izražanja izraz naših intelektualnih in duhovnih zmognosti. Toliko o jeziku pri osebni, privatni rabi, danes pa želimo spregovoriti o poslovnih ravni rabe jezika. Ta je še toliko občutljivejša. Zato bi morali na vseh ravneh, kjer se srečujemo s pisanjem in pošiljanjem teh izdelkov izven podjetja, posvetiti vprašanju jezika, kulture jezika in končno tudi bontonu na tem področju veliko več pozornosti. Jezik je živa tvorba, ki se spreminja. Razvoj in spremembe so v zadnjih letih še toliko izrazitejše in jezik jim mora slediti. Zato je vsekakor nesprejemljivo, da najdemo v nekaterih dopisih še vedno zelo brezosebne in skoraj grozilne fraze, da je stil pisanja skoraj vojaški (brez prijaznega ali vsaj spoštljivega nagovora, boren..., skratka nevljuden). Zunanji naslovniki različno sprejemajo taka pisanja. Mnogi si mislijo svoje, nekateri niti ne posvečajo pozornosti tem sporočilom oz. stilu, drugi pa reagirajo prizadeto in nam to tudi sporoče. Še dobro, da samo nam in da se ne znajdemo v kakšnem mediju kot vzorec slabega pisanja. Kajti vse izrazitejši je med Slovenci občutek za lastni jezik in vse bolj se zavedamo, da ga moramo zaščititi, prisiliti sebe in druge, da ga uporabljamo z večjim spoštovanjem in da se potrudimo dobiti vsaj osnovno znanje za njegovo uporabo. Znane so pobude za večjo kakovost jezika v javni rabi, kar gotovo kaže, da je takih grešnikov še veliko. Zato se skušajmo sami disciplinirati in biti veliko bolj pozorni pri tem, kar pošiljamo pod imenom Laboda. Naš pisni izdelek je tudi vizitka našega podjetja, je odraz poslovnosti, kulture in tudi strokovnosti. Ne zapravljajmo vsega tega preveč poceni! Vsak, ki navezuje stike po tej poti, bi vendarle moral toliko obvladati svoj jezik in stil pisanja (s tem v zvezi pa tudi svoje misli), da bi bil izdelek vsaj sprejemljiv. Na žalost pa večkrat ni tako. Nad tem se moramo zamisliti, kajti to sploh ni nepomembno. Nepomemben je lahko samo tisti, ki tako misli.

Delta - Veriga vplivov na slabši rezultat

Delta je v februarju dosegla 84,80 odstotka plana. Dobro so bili pokriti z delom za izvoz, delno pa tudi z delom za domači trg. Torej so vzroki za slabši rezultat drugje. Direktorica Delte, ga. Bezjakova ocenjuje, da so ti v večji odsotnosti, v večjem številu invalidov, v razdrobljenosti delovnih nalogov in v nepopolni pripravi teh ter delno v tehnoloških in organizacijskih pomanjkljivostih.

V februarju je bila odsotnost v Delti zelo visoka, saj je segla čez 22 odstotkov. Ta podatek tudi pove, da je s 7-odstotno odsotnostjo nad planirano dnevno doseženega 8,27 % plana manj minut, če niso upoštevane še organizacijske izgube, ki nastajajo zaradi izpada delavk na posameznih ključnih mestih v proizvodnji. Tudi zato so se odločili za strožji nadzor nad bolniškimi izostanki.

Da ima Delta največ invalidov, smo že večkrat pisali. Problematiko ocenjuje - glede na proizvodne obveznosti - ga. Bezjakova kot zelo težko in zato v Delti težko čakajo na pogovor na Zavodu PIZ v Mariboru, kjer bo sodelovala tudi kadrovska služba Laboda.

Iz Delte prihaja tudi pritožba, da se

prav njihova tovarna srečuje z največjo razdrobljenostjo delovnih nalogov. Ker so zmogljivosti Delte največje, je to nesoglasje še toliko bolj poudarjeno. S tem problemom je povezano tudi vprašanje priprave DN, saj 5,1 nalog dnevno pomeni za tehnično službo izredno obremenitev, prav tako pa za krojilnico. Težave pa se pojavljajo tudi na drugih področjih - napačne šablone za reverje..., pomanjkljivi narisi za čipkaste

delu za domači trg. Med temi poudarjajo tudi naknadno krojenje in šivanje srajc iz ostankov blaga, ki pa ni posebej plačano. Čeprav na omenjene probleme v Delti sproti reagirajo in s problematiko seznanjajo tudi centralo oz. tuje partnerje, ne morejo dobiti takojšnjih odgovorov oz. rešitev. Seveda je vse naštetu pogojevalo tudi nekatere organizacijske težave pa tudi težave, tehnološke narave so bile prisotne (ako so delali tudi ponoči, kar

CUPRO - VISKOZA

je novo vlakno, ki z uporabo posebnega postopka daje podobnost svili. CUPRO mehko svileno pada, aktivno diha, se ne mečka in je posebno prijetna za kožo.

Cupra - novost, ki zahteva več informacij!?

vstavke, kar prinaša - ob pravočasnem odkritju pomanjkljivosti - v samo proizvodnjo dodatno delo. Še vedno pa so tudi problem nepopolni delovni nalogi. Naštevali bi lahko še dodatna zamujanja in zaplete, ki nastajajo tako ob delu za izvoz kot tudi ob

na eni strani povzroča nezadovoljstvo med delavkami, pa tudi rezultati ne morejo biti taki kot pri delu podnevi).

Tudi zaradi slabših materialov, ki zahtevajo veliko dodatnega dela, so nastale mnoge zamude in izpadi, ki jih s strani dobavitelja ali Laboda ne dobijo priznanih v obliki minut, vložimo pa jih, da dobimo običajne izdelke.

Direktorica pravi, da so omenjene izgube zaradi odsotnosti, invalidnosti in nedoseganja norme ocenjene na 14,72 % izpada plana, ostali del izgub pa so morali nadomestiti s pridnostjo delavk.

Med iskanjem izhoda iz slabšega doseganja rezultatov, je direktorica Delte predlagala tudi stimulacijo brigadirjem. Le-ta je vezana na plan, na normo posameznih delavk, na vsebino dela (novi nalogi, tuji novi partnerji), na prisotnost šivilj (in s tem v zvezi težje organizacijsko delo mojstrov šivanja).

O tem, kaj prinaša omenjena stimulacija, pa bomo lahko kaj več napisali po nekajmesečni veljavnosti. Direktorica pričakuje, da si po vsem tem vendarle lahko obetajo boljše rezultate.

O Zali pravzaprav ni kaj dosti slišati. So pa zato podatki bolj zgovorni. Zala je namreč edina naša tovarna, ki je imela celo lansko leto, tako pa je tudi letos, v celoti dosežen plan.

Naša mnenja - stimulacija na delo

Angelca Blatnik - Tip - top - direktorica: Prezgodaj je še za ocen-

jevanje, ali se bo bolniška s pomočjo stimulacije umirila. Delavke s slabšimi rezultati pa bodo občutneje prikrajšane. Menim, da je sicer stimulacija na mestu, da velja več kot minusi v finančnem ali kakšnem drugem smislu, videli pa bomo, če bo zares dosegla svoj namen. Dogovorjeno na kolegiju direktorjev, da naj bi torej stimulacija veljala na bonifikacije, mora obveljati, torej mora biti osnova bonificirana norma. Sicer bi si za samo delo in rezultat tega naredili slabo uslugo.

Ga. Konda - Tip-top - šivilja:

O predlaganem odstotku je bila stimulacija na prisotnost, oz. v sami proizvodnji bolj za doseg osebnega rezultata, vabljiva. Toda v končni realizaciji ne pomeni toliko, da bi zares predstavljala močan argument za to, da bi se, če bi že kdo hotel izkoriščati bolniške (trdim pa, da med nami ni takih) ne odločil za to, da ostane doma. Tudi če bi sama bila bolna in bi mi zdravnik predlagal ležanje, se zaradi teh nekaj tolarjev več ne bi odločala za delo... Sama sem

namreč dosegla v preteklem mesecu za 14 % boljši rezultat kot mesec poprej, ko sem bila tudi dokaj uspešna, pa se mi je vse skupaj z omenjeno bonifikacijo poznalo le za borih 2000 tolarjev več. Povedati pa tudi moram, da imam že 35 let delovne dobe in da sem tik pred upokojitvijo. Smilijo se mi mlade delavke, ki se trudijo, pa norme ne morejo doseči... Kaj bi torej za njih pomenila bolniška...

Jožica Jankovec - Tip-top - vodja krojilnice: Sama stimulacija

torej dodaja in je zato v redu. Pomanjkljivost sistema pa je v tem, da ni za vse enaka. Veliko pomeni delavkam z dobrim rezultatom, drugim pa ne. Vem, da je nekaj takih, ki verjetno izkoriščajo bolniške, toda ne bi smeli prizadeti zares bolnih. Poiskati bi morali - od tu naprej - tudi za prizadevne delavce, ki ne dosegajo tako visokih rezultatov in za bolne, ki so zares bolni, še kakšne oblike pomoči.

Andreja Erjavec - Tip-top - šivilja: Ker sem mlada in zdrava, seveda

pomeni zame stimulacija dobrodošel dodatek. Hudo pa bo verjetno za starejše in bolne. Morda bi bilo dobro za tiste, ki izkoriščajo bolniško,

poskrbeti s kakšno nevtralno komisijo, ki bi jih obiskovala...

Zdenka Ristič - Tip-top - šivilja:

Stimulacija je dobrodošla, toda le za delavke z visokim rezultatom. Mislim, da bi morala biti - če gre za prisotnost na delu - za vse enaka, ne pa, da je odvisna od osebnega rezultata, za katerega nisi vedno odgovoren sam... Morali bi povečati osnovo, pa bi bilo vsem več do tega, da bi delali.

Naša mnenja smo tokrat poiskali v Tip-topu in Ločni.

Odgovor in pojasnilo

V prejšnji številki Laboda smo prebrali v rubriki Seme in pleve pripombo, ki je zatrjevala, da v Labodu šivamo na bele (drage) bluze rumene ramenske podložke. Na nas se je tokrat jezila gospa, ki je v CML kupila tako bluzo in se zgraža nad nedoslednostjo.

Menim, da je treba zaplet pojasniti. Gre namreč za vprašanje kakovosti ramenskih podložkov oz. pene, iz katere so ti narejeni. Mi vedno šivamo na bele bluze bele ramenske podložke. Sčasoma pa pena porumeni. Iskali smo rešitev, toda dobavitelji zatrjujejo, da so nemočni in da je treba dejstva pač sprejeti. Ena od ponujenih možnosti za rešitev je bilo dvojno beljenje pene, kar pa ni sprejemljivo. Ob dvojnem beljenju pene lahko pride do poškodbe kože. Zato bomo v Labodu ramenske podložke oblačili v debelejša materiala, še vedno pa morajo biti po debelini ustrezni osnovnemu materialu, drugih možnosti pa nimamo.

Torej, zavračamo očitek, da nenatančno uporabljamo ramenske podložke.

Vodja priprave dela srajc in bluz:
SLAVICA POPADIČ

Sindikrat danes in v bodoče

Na kratkem obisku v Labodu se je - ob tem, ko je bila namenjena v Novoteks, kjer se srečujejo s težjimi problemi - ustavila sekretarka naše dejavnosti pri ZSSS, ga. Branka Novak. Srečala se je s predsednico konference Laboda, Mojco Novak, in poverjenicama iz Ločne in skupnih služb. Beseda je seveda tekla o aktualnih vprašanih sindikalnega dela pa tudi o njegovi prihodnosti. Največ težav je s kolektivno pogodbo - tako splošno kot branžno in pri sklenitvi socialnega partnerstva. Ga. Novakova je dejala, da so tekstilci deset in več let nazaj zaostajali pri plačah za gospodarstvom nekje med 8 in 10 odstotki, kar so pripisovali tudi nižji kvalifikacijski strukturi, danes pa je v povprečju to zaostajanje krepko večje, saj seže že do 30 odstotkov, kvalifikacijska struktura pa se tudi v tekstilu izboljšuje. Tako je v branži, znotraj te pa so tudi velike razlike. Nekdaj zakoreninjeno razmerje med primarci, ki so imeli vedno višje plače, in konfekarji je sedaj obrnjeno, saj konfekarji že presega plače v primarni industriji. Znotraj branže so razmišljali v sindikatih, da bi oblikovali vsaj dve kolektivni pogodbi, ločeno za primarce in za konfekarje. To razmišljanje je novost, ki je kaj različno sprejeta in zaenkrat se še ne da reči, kaj bo iz tega predloga nastalo. Dejstvo je, da si tekstilci želimo splošno kolektivno pogodbo (z razliko od kovinarjev, na primer) ker potrebujemo določeno oporo v splošni kolektivni pogodbi, ki bi zagotavljala tekstilcem višje prejemke in vodstva tekstilnih podjetij prisilila k boljšemu delu oz. k delu, ki bo dajalo prave rezultate.

Podpis socialnega partnerstva še vedno ni dosežen. Sindikati pogojujejo to s sprejemom Zakona o kolektivnih pogodbah in Zakona o delovnih sodiščih. Sicer pa meni ga. Novakova, da ob dejstvu, da v nekaterih podjetjih delavci že nekaj mesecev niso prejeli plač in pri tem niso sprožili stavk ali drugih oblik protesta, je socialno partnerstvo tudi brez podpisa že doseženo. Vendar ima tudi potrpljenje svoje meje. Sicer

Ga. Branka Novak, sekretarka naše dejavnosti pri ZSSS je v pogovoru s sindikalnimi predstavniki v novomeškem delu Laboda izmenjala veliko zanimivih misli, idej in pojasnila tudi dileme okoli bodoče organiziranosti sindikata.

pa za slovenski prostor velja, da kar nekaj podjetij presega kolektivno pogodbo, pri tem pa prednjači Mura. Tudi taki rezultati kažejo na zelo aktivno vlogo sindikata v podjetjih, kjer je sindikat sprejet kot enakovreden partner vodstvu. Tudi za Labod lahko rečemo (priznanje vodstva je bilo v tem smislu že nekajkrat v preteklih dveh letih izrečeno), da bi bile naše plače še nižje, če se ne bi sindikat tako vztrajno in dosledno boril. Končno tudi lanski premiki iz začetnega 20% zaostajanja do dosega polne KP to potrjujejo.

In ker ga. Branka Novak sodeluje tudi pri Phare programu, se je dotaknila tudi analiz, ki prihajajo iz vseh pilotskih podjetij, med temi pa je tudi Labod. Menila je, da je tudi tokrat povedanega in dokazanega precej tega, kar smo v slovenskem tekstilu že slišali na račun organizacije dela, glede neurejenih vodstvenih funkcij, "šepanja" marketinga, opremljenosti... Ugotovitve niso nove, morda pa bodo tokrat več zalegle. Zanimivo je, je dejala ga. Novakova, da se tuji strokovnjaki čudijo glede premajhne

prilagodljivosti v Sloveniji (ne pristajamo na delo v drugem kraju...), kar je le ena od naših lokalnih lastnosti, da ne rečemo slabosti. Poudarili so tudi, da je slovenska produkcija premajhna glede na plače. Vendar ne trdijo, tako kot mnogi slovenski makroekonomisti in politiki, da so naše plače previsoke, ampak problem obrnejo in izhajajo iz produkcije. Sicer pa tudi sindikati trdijo, da so plače visoke, vendar bruto, nikakor pa ne neto. Torej borba za cenejšo državo bo še težka.

In kakšna bo vloga sindikata potem, ko se bodo slovenska podjetja lastninsko preoblikovala? Smernic je več, o tem, kako dokončno pa bo postavljen sindikat (ali bo še deloval v podjetjih ali področno, ali branžno...), pa bo nakazal že kongres. Zagotovo se moramo v času lastninskega preoblikovanja pripraviti tudi na primerno zasedbo delavcev v upravnih svetih in poskrbeti za izobraževanje. Kajti tam se bodo oblikovali odnosi, ki bodo za delavce najpomembnejši.

Z novimi lastninskimi razmerji prihajamo v - za mnoge od nas - zelo novo obdobje, ko bo tudi priznan kapital vodil in usmerjal tokove. Ker bomo sprva vsi mi delničarji, se moramo začeti učiti, kako bo delniška družba delovala in kako bomo lahko pri tem imeli nadzor nad našim deležem kapitala. In kaj kapital sploh je? Danes lahko trdimo, da je naš največji kapital - ugled in ime našega podjetja. Nanj pa lahko vplivamo vsi s kar najboljše opravljenim delom.

O DELNIČARSTVU

O certifikatih

- Republika Slovenija je izdala lastniške certifikate, v skladu z 31.

členom Zakona o lastninskem preoblikovanju podjetij, državljanom Republike Slovenije, ki so to bili dne 5.12.1992.

- Certifikati so izdani v mema-

terializirani obliki. Vrednost certifikata je zakonsko določena in je odvisna od starosti državljana.

- Certifikat je pravica do sodelovanja pri lastninjenju družbenega premoženja. Velja le za nakup delnic podjetja, ki se lastnini. Nominalna vrednost certifikata se prenaša z lastninsko nakaznico.

- Certifikatov se ne more prenašati na drugo osebo. S certifikati se ne trguje.

PROGRAM LASTNINSKEGA PREOBLIKOVANJA

Delavski svet je na zadnji seji sprejel program lastninskega preoblikovanja. Iz sklepa povzemamo nekaj točk, ki pomenijo osnovne podatke, zanimive za vse nas:

- Vrednost osnovnega kapitala po otvoritveni bilanci, izdelani po predpisani metodologiji je 1.521.167.000 SIT.

- Podjetje se je odločilo oblikovati rezerve v skladu z Odredbo o načinu oblikovanja rezerv v okviru bilance stanja (Ur.l. RS 40/93) v višini 137.831.000 SIT osnovnega kapitala oz. 9,06 %.

- Vrednost zahtevka denacionalizacijskega upravičenca Ivana Medica po začasni odredbi občine Novo mesto je 182.269,27 USD oz. 20.006.802 SIT.

- Podjetje se bo lastninsko preoblikovalo po otvoritveni bilanci in izdalo 1.382.879 navadnih imenskih delnic. Delnice dajejo pravico do dividende v sorazmerju s celotnim kapitalom podjetja. Podjetje jih bo vodilo v nematerializirani obliki, delničarjem pa bo izdaločasnice. Vpisujejo se delnice po knjigovodski vrednosti. Nominalna vrednost delnic je 1000 SIT, knjigovodska - prodajna pa 1100 SIT.

- Podjetje bo v okviru lastninskega preoblikovanja uporabilo naslednje načine oz. kombinacije načinov lastninjenja:

- prenos rednih delnic v višini 10 % družbenega kapitala na Pokojninski sklad: 150.115.900 SIT oz. 136.469 delnic

- prenos rednih delnic v višini 10 % družbenega kapitala na Odškodninski sklad: 150.115.900 SIT oz. 136.469 delnic

- prenos rednih delnic v višini 20 % družbenega kapitala na Sklad za razvoj: 300.231.800 SIT oz. 272.938 delnic

- interna razdelitev v višini do 20 % družbenega kapitala: 300.231.800 SIT oz. 272.938 delnic

- notranji odkup v višini do 40 % družbenega kapitala: 600.464.700 SIT oz. 545.877 delnic.

- Če ne bi bilo zbranih vseh 20 % certifikatov za izvedbo interne razdelitve, bo podjetje objavilo interni razpis za vpisovanje certifikatov ožjih družinskih članov upravičencev, ki lahko traja največ 30 dni.

- Presežek certifikatov iz interne razdelitve se bo v celoti uporabil za program notranjega odkupa, pri čemer se bo presežek med vse udeležence delil sorazmerno.

- Podjetje bo s presežkom certifikatov v programu notranjega odkupa odkupilo od sklada ustrezno število delnic.

- Ostanek delnic iz notranjega odkupa bodo upravičenci vplačevali v naslednjih letih v gotovinskih vplačilih, iz morebitnega dobička ali iz neizplačanih osebnih dohodkov. Upravičenci lahko na letnem sestanku določijo, da bo notranji odkup končan prej kot v štirih letih.

O delničarstvu

Zakon o gospodarskih družbah (Uradni list RS 30/93) ureja statusna vprašanja gospodarskih družb, ki so opredeljene kot pravne osebe in, ki na trgu samostojno opravljajo pridobitno dejavnost kot svojo izključno dejavnost.

- Delniška družba je najpomembnejša in najbolj razvita kapitalna družba. Premoženje delniške družbe je osamosvojena lastnina delniške družbe kot pravne osebe. Osnovni kapital ima delniška družba razdeljen na delnice. Delniška družba odgovarja za svoje obveznosti upnikom s svojim premoženjem, delničarji pa za obveznosti družbe do upnikov ne odgovarjajo, ker niso lastniki družbe. Delničarji iz naslova delnic uresničujejo premoženjske, članske in upravljalne pravice.

- Delnica je lastniški vrednostni papir, ki predstavlja sorazmerni lastniški delež v podjetju, ki izdaja delnico.

- Dividenda je del dobička, ki ga izplača lastniku delnic podjetja, ki je izdalo delnico.

- Statut d.d. je najpomembnejši akt vsake delniške družbe, ki ureja odnose med delničarji.

- Delničar oz. solastnik ima v d.d. pravico do sodelovanja pri upravljanju.

O organih delniške družbe

1. Uprava

Uprava je organ d.d., ki vodi delniško družbo. Uprava zastopa in predstavlja družbo, izvršuje sklepe, ki jih sprejema skupščina, pripravlja ukrepe, sklepe in druge akte. Uprava o delu poroča nadzornemu svetu.

Upravo imenuje nadzorni svet za dobo največ 5 let, z možnostjo neomejenega ponovnega imenovanja, nadzorni svet pa lahko odpokliče posameznega člana uprave.

2. Nadzorni svet

Nadzorni svet voli skupščina. Nadzorni svet zastopa interese delničarjev.

Mandat članov lahko traja 4 leta z možnostjo ponovne izvolitve.

Nadzorni svet nadzoruje vodenje poslov družbe. Nadzorni svet lahko skliče skupščina.

3. Skupščina

Delničarji uresničujejo svoje pravice v zadevah družbe praviloma na skupščini.

O soupravljanju delavcev pri upravljanju

Individualno

Zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju (Ur.l. RS 42/93) natančno ureja načine sodelovanja delavcev pri upravljanju.

Delavci pravice soupravljanja uresničujejo **individualno in kolektivno**.

Individualne pravice so naslednje:

- pravica do pobude in odgovora nanjo
- pravica do obveščeniosti
- pravica dajati mnenja in predloge
- volilna pravica

Kolektivno pravico delavci uresničujejo preko sveta delavcev ali delavskega zaupnika, zbora delavcev in preko predstavnikov v organih družbe.

pripravila M. Novak

CERTIFIKATI, CERTIFIKATI

Tokrat pa že konkretno govorimo o zbiranju certifikatov. Torej je za mnoge od nas nastopil tisti prvi konkretni korak na poti do lastninjenja. Objavljamo razpis za zbiranje certifikatov, hkrati pa vas obveščamo, da bodo pred datumom, ki ga navajamo za zbiranje teh, v vseh tovarnah še sestanki na to temo. Dobili boste odgovore na vprašanja, pojasnila o poti, načinu... Tudi upokojevence vabimo, da se nam oglase in morebitna vprašanja naslove na finančno-računovodski sektor, kjer bodo dobili vsa pojasnila. Naš telefon je - (068) 321-727, 324-721, 323-093;

Tokrat bomo torej dokončno dobili v večinsko lastništvo tovarno, ki so jo delavci Laboda, skozi zgodovino gradili z odrekanjem. Za potrjeno lastnino te, bomo oddali svoje certifikate.

"LABOD" tovarna oblačil
NOVO MESTO p.o

Vljudno vabimo vse zaposlene, bivše zaposlene in upokojevence

podjetja "Labod" tovarna oblačil

Novo mesto p.o.

da se vključite v predhodno

ZBIRANJE - DEPONIRANJE LASTNINSKIH CERTIFIKATOV.

Prosimo, da se v času od

19. do 23. aprila 1994, od 7.00 - 14.00 ure oglasite

- v Novem mestu "LABOD" tovarna oblačil, Cesta herojev 29 na obračunu OD v tovarni Ločna in strokovnih službah;
- v Krškem "LABOD" tovarna oblačil, tovarna Libna;
- v Ptujju "LABOD" tovarna oblačil, tovarna Delta;
- v Ljubljani "LABOD" tovarna oblačil, tovarna Tip-top;
- v Trebnjem "LABOD" tovarna oblačil, tovarna Temenica;
- v Idriji "LABOD" tovarna oblačil, tovarna Zala;

kjer boste lahko deponirali svoje certifikate. Svojo odločitev boste lahko kasneje sicer spremenili, čeprav želimo, da postanete delničar podjetja Labod. V takem primeru, boste pri končni objavi o vlaganju certifikatov samo podpisali pogodbo in tako postali delničarji.

Vsem imetnikom certifikatov bo Labod tovarna oblačil Novo mesto p.o. brezplačno zagotovil lastninske nakaznice in ob obisku vam jih bomo pomagali tudi izpolniti. S seboj morate prinesiti:

1. Obvestilo iz evidenčnega računa pri SDK, ki ste ga prejeli na dom,
2. osebno izkaznico.

**ZAGOTAVLJAMO VAM, DA STE SE PAMETNO ODLOČILI.
KOT NAŠIM BODOČIM DELNIČARJEM SE VAM
ZAHVALJUJEMO ZA ZAUPANJE!**

LABOD tovarna oblačil, NOVO MESTO p.o.
Glavni direktor: Andrej KIRM

KONKURENCA JE ZDRAVA

Prav povsod je konkurenca zdrava. Tudi pri financah se tega vse bolj zavedamo. Zato so razmišljanja delavcev, na katere banke naj prejema plače, s katerimi bankami se naj povezujejo... prvič njegova osebna odločitev, drugič pa rezultat tega, kaj mu določena banka nudi. Sicer seznam bank, s katerimi sodelujemo, je vse večji in večji, možnosti pa vendarle ostaja še veliko več. Na katere banke so torej bile poslane naše plače v začetku letošnjega leta:

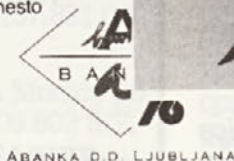
- LJUBLJANSKA BANKA DB NOVO MESTO
- LJUBLJANSKA BANKA ČRNOMELJ
- SKB BANKA LJUBLJANA
- A BANKA d.d. LJUBLJANA
- POŠTNA BANKA SLOVENIJE
- LB TPB KRŠKO
- LB NOVA GORICA
- LB GOSPODARSKA BANKA LJUBLJANA
- KREDITNA BANKA MARIBOR - PTUJ
- LJUBLJANSKA BANKA - PODRUŽNICA PTUJ
- KREDITNA BANKA MARIBOR - BISTRICA
- A BANKA MARIBOR
- KREDIBNA BANKA MARIBOR
- LJUBLJANSKA BANKA - GORENJSKA BANKA ŠKOFJA LOKA

- LJUBLJANSKA BANKA - GOSPODARSKA BANKA d.d. KRANJ

- LJUBLJANSKA BANKA DOMŽALE
- LJUBLJANSKA BANKA KAMNIK

ljubljska banka
Dolenjska banka d.d.
Novo mesto

ABANKA D.D. LJUBLJANA

ljubljska banka
Dolenjska banka d.d.
Novo mesto

DRUGI O NAS

LABOD V ZNAMENJU SEDEMDE

Bodočnost v klavizvozu in blagov znamkah

Tovarna oblačil Labod Novo mesto je na 41. sejmu mode v Ljubljani predstavila del svoje kolekcije za jesen in zimo 1994/95 ter tekočo kolekcijo, ki gre zelo dobro v prodajo. Predstavitve je potekala v znamenju 70. jubileja in bližnjega tovarniškega praznika - 8. marca.

Labod povečuje svoj delež na slovenskem trgu

demdesetletnica uspešnega poslovanja

LJUBLJANA, 17. - V teh dneh se na sejmu mode na Golem razstavišču predstavlja tudi Tovarna oblačil Labod mesta. Labod se lahko pohvali z bogato tradicijo, saj predesetimi leti začel rasti iz majhne obrtne delavnice, šivilj izdelovalo srajce in moško spodnje perilo. Danes okrog dva tisoč zaposlenih in svoje proizvodne obrate ima v vseh slovenskih regijah razen na

moške srajce, bluze in ženska vrhnja. Labod izdeluje imenača v Nemčiji, na Ni...

Bolj se moramo odpirati in bolj komunicirati z našim okoljem, ugotavljamo v Labodu sami, na to pa so nas opozorili tudi nekateri predstavniki medijev, med njimi najglasnejša urednica Jane. No, prvi koraki so tudi že v tej smeri narejeni, pripravljamo pa še več akcij. Večja prisotnost v medijih v zadnjem času so kot odmevi na zadnjo tiskovno konferenco, ki smo jo organizirali na sejemskem prostoru. Na njej sta g. Kirm in g. Vodopivec predstavila naše delo, načrte in akcije. Udeležba je bila velika, predvsem pa smo veseli, da so se nam pridružili tudi novinarji medijev v krajih, kjer so naše tovarne.

Iz ljubljanskega dela strokovnih služb:

Prednosti centra so premalo izkoriščene

Poseben položaj delavcev strokovnih služb v Ljubljani izhaja iz nekaj vzrokov. Prvič je njihov del dislociran, sodijo v dva sektorja - komercialnega in tehničnega in čutijo se "pozabljene". Tudi na sestanku z glavnim direktorjem so opozarjali na to, že nekajkrat ponovljena in še vedno odprta vprašanja. Sicer pa je problematika še mnogo širša in menili so tudi, da bi vendarle morali tudi po posameznih oddelkih tega dela strokovnih služb posebej spregovoriti. Na primer - problematika priprave dela je povsem drugačna kot problematika CML... Vendar o tem kdaj prihodnjic. Tokratni pogovor pa je pokazal na nekatere probleme, katerih reševanje ne gre več odlašati.

Kar perečeje pomanjkanje informacij, kar ta del strokovnih služb še bolj oddaljuje od centra. Sicer je res, da bi jih nekaj lahko prebrali v informativnih biltenih (o novih kolektivnih stimulacijah na primer), vendar je nujno potrebna vsaj občasno tudi živa beseda, ki bi pisne informacije še dopolnila. Zaradi neobveščenosti nastopa ravnodušnost, ki seveda za

delovne odnose ni najboljša. Nezadovoljni so tudi z novim fiksnim delovnim časom, ki ruši ustaljenost in tudi navezanost dela na proizvodnjo (oddelek po meri, na primer, je vezan na proizvodnjo v celoti). To vprašanje bi morali rešiti v dobro dela, saj tudi delovni čas ni sam sebi namen.

Precej je bilo navrženih misli o stroki, ki je tako rekoč od leta 1979 dalje zanemarjena. Premalo je bilo skrbi za njen razvoj te in za prenašanje znanja na mlade. Tudi odločitev o ukinitvi moškega programa se danes kaže kot napačna poslovna poteza. Današnje tržišče na slovenskem išče moške obleke, vpeljevanje teh pa bo za nas pomenil zelo drag popravni izpit.

Nekaj je bilo danih tudi ponovnih opozoril na to, da je lokacija CML premalo izkoriščena. Ugodnosti, ki jih lahko uveljavljamo glede na to, da imamo v centru države svoje prostore, zanemarjamo. CML bi bil potreben prenove pa tudi dodatne vsebine, dogajanj, ki bi popestrila in privabila naše kupce. Na to pobudo se veže tudi naloga, da je potrebno za celoten sklop naših trgovin dodelati programe in jim dati več pestrosti, saj smo prav na tem področju "zaspali".

Zaključek tega sestanka je obveza, da se delavci ljubljanskega dela

strokovnih služb srečajo z direktorjema tehničnega in komercialnega sektorja in da z njima začno urejati, po njihovih besedah, mnoga že pred leti načeta vprašanja.

Prijazno vabilo na Sromlje nas v teh pomladnih dneh še bolj pritegne in gotovo nas bo veliko, ki se bomo odpravili k Slavici na dobro domačo hrano, svež zrak in v naravo po nove moči.

Med malico v ljubljanskem skladišču gotovih izdelkov - kratek klepet ob kavici, potem pa ponovno na delo, ki ga ne zmanjka. Pa še med odmorom teče beseda predvsem o tem.

Vrečka

Pred leti smo že opozarjali, da je Labodova vrečka preživeta, neprimerna za naše izdelke in sploh potrebna prenove. Pretekli poizkus za program srajc Amadeus je zajel sicer tudi novo, elegantno vrečko, vezano na to ime in na čas Mozartovega jubileja, ob tej pa je ostajala v prvi vrsti naša stara vrečka. No, te dni smo dobili končno novo, sodobnejšo vrečko. Ta je sicer še vedno polivinilasta, ker je papirna vrečka še vedno občutno dražja. Na vrečki so vzorci našega novega stiliziranega Laboda, ki se je že v vseh primerih in oblikah "prijel". Torej, pohvala za nov korak, ki pa naj ne ostaja na mestu...

PRAZNIK PODJETJA

Praznik v Libni je bil svečan. Častna gostja, ga. Štefka Kučan si je najprej ogledala proizvodnjo in se z našimi delavkami prisrčno pogovarjala. (levo), potem pa si je ogledala razstavo ročnih del, ki so jo pripravili učenci OŠ Mihajlo Roštohar, delavke Lisce iz Senovega ter delavke in upokojenke Libne. V avli je bila tudi razstava slik delavke Libne, Veronike Vovčak. Na proslavi, ki so jo popestrili tudi pevci Ribniškega okteta in jo s svojo prisotnostjo počastil tudi župan Krškega in g. Zdravko Petan, je ga. Kučanov opozorila na vrednost dela, na vlogo žensk, na odnos do dela, ki se pod občutljivimi in pridnimi rokami lahko steče z vso odgovornostjo, na oblikovanje novih izdelkov, kjer ima prav vsak šiv svoj pomen...

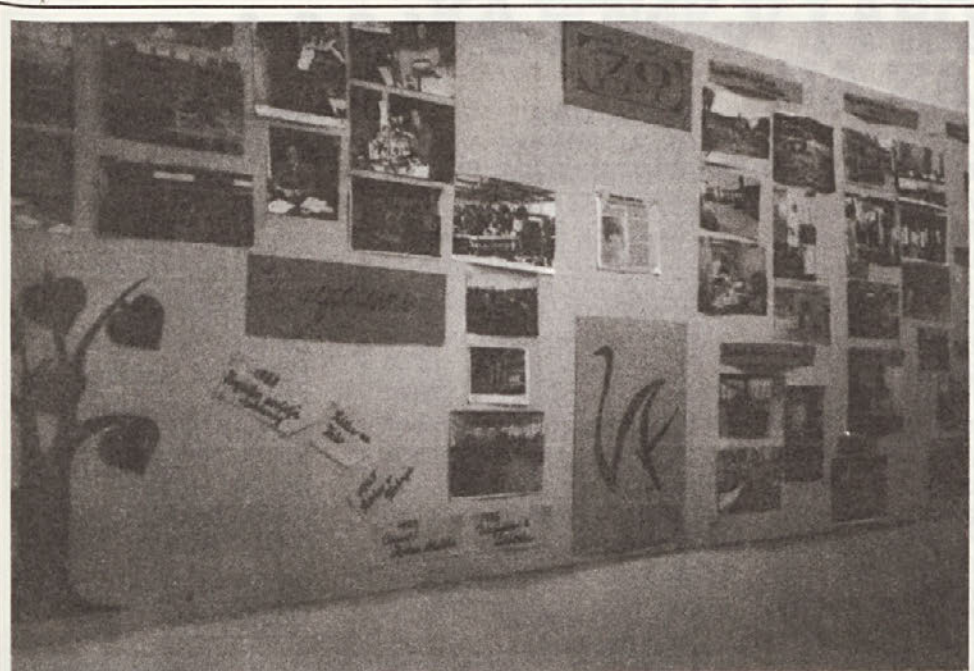
Praznik podjetja je seveda čas, ko se spomnimo zgodovine, razvoja... Tudi direktorica Delte se je v pozdravnem nagovoru spomnila poti Delte, ki ni bila lahka. "Listanje po starih porumenelih fotografijah in starih zapiskih priča o vzponih in padcih ter o upanju in zaupanju. Na njih so mladi obrazi in mnogi med njimi, ki so takrat šele vstopali v delo, danes praznujete že 30 let dela... Kako se obrniti k vam, ki ste služili svoj težaki kruh že takrat, ko mene še ni bilo?!" Orisala je dolgo pot razvoja njihovega kolektiva in se še enkrat zahvalila vsem, ki so v Delti pustili svoje moči, znanje, voljo.

Album za jubilate

Delta - v objemu kontrole kakovosti

Ob prazniku so bile stene v Temenici polepšane, saj je bila v jedilnici razstava dveh domačink - slikark, v hodniku pa je poslovna sekretarka pripravila slikovni pregled zgodovine njihove tovarne in podjetja.

Zdravko Petan - ob prazniku

Na praznovanju v Krškem je zbranim spregovoril tudi g. Zdravko Petan, nekdanji direktor Laboda, ki se je ob visokem jubileju spomnil težke poti, ki so jo prehodile naše delavke. "Kar težko se je spomniti v kakšnih razvalinah so delale naše delavke, s kakšnimi stroji... Tople malice seveda ni bilo, pa še marsičesa drugega ne, pa tudi če bi že imeli kakšno malico, je niti ne bi bilo kje deliti... Sprašujem se, kako so vse to zdržale in odgovor je lahko le eden. Te ženske so delale z izredno voljo in v izrednem zaupanju, da bo bolje. To je bil njihov kruh in to je bila njihova bodočnost. Pripadnost kolektivu je bila v Labodu od nekdaj zelo visoka, potrpežljivost pa tudi. To je predvsem naredilo Labod tak, kakršen je danes. Danes pa je to ugledno podjetje, ki ima svoje trdno mesto. Veliko je bilo zgrajenega, največje bogastvo pa je vendar pojem Laboda, ugled in imidž podjetja, ki so ga naše delavke skozi teh 70 let gradile. Upam, da se vsi tega dovolj zavedamo."

Tip-top - jubilanti in najboljši delavci

V Tip-top-u so praznik podjetja in obeležitev 70-letnice Laboda obeležili še posebno svečano. Presenetili so z izredno lepimi cvetličnimi aranžmaji skupaj s tekstilom in našimi izdelki. Slikarska razstava g. Romana Verasa je krasila stene jedilnice. Zapel jim je mešani prosvetni pevski zbor Horjul. Poleg podelitev priznanj jubilentom,

kjer je sodeloval tudi g. Andrej Kirm, glavni direktor Laboda, so se v Tip-top-u odločili tudi za priznanja najboljšim delavcem. Odločitev, ki jo velja pozdraviti in ki bi ji veljalo slediti. Kot je dejala direktorica, ga. Blatnikova, je delavcev, ki bi si to priznanje zaslužili veliko, toda, da se ne bi razvrednotilo, so se odločili za 10, os-

tali pa sledijo prihodnja leta... Priznanje pa ni šlo le delavcem Tip-top-a, ampak tudi delavcem strokovnih služb, ki sodelujejo v procesu in ki s svojim več kot obveznim in zavzetim odnosom pripomorejo k skupnim rezultatom.

Na slovesnosti pa je bil prisoten tudi predstavnik firme. Jobis, g. Henes Knebel, ki spremlja delo v Tip-top-u že enajsto leto. Tudi njemu so v Tip-top-u izročili spominsko darilo in se tudi po tej poti zahvalili Jobisu za 24-letno sodelovanje. Sicer pa so se spomnili tudi g. Petana, g. Bratoža in sedanjega glavnega direktorja g. Andreja Kirma z lepo knjigo o Sloveniji.

Priznanje najboljši delavec so prejeli:

1. Jelka Novak
2. Jože Mirič
3. Jože Tomšič
4. Tone Bernik
6. Slavka Pezdír
7. Majda Žnidaršič
8. Alenka Fekonja
9. Bosilka Birčakovič
10. Jelka Gale

Jubilanti v letu 1994

Tovarna LOČNA Novo mesto

10 let

BOHTE MARJANA
JAKŠE JANJA
KOBENADA
KRALJ CIRILA
KUŽNIK RENATA
LOKAR DRAGA
LUZAR ANGELCA
OBERČ MARJETA
POVŠIČ MILENA
ROM MARIJA
SENIČAR IRENA
SITAR MILENA
ŠINIGOJ TANJA
UDOVČ MARIJA

20 let

AVSEC IRENA
BELE ANA
BRTONCELJ DANICA
CELIČ ZDENKA
GRIL SLAVKA
HODNIK MARIJA
JARC IVAN
JERIN-RIŽNAR TEREZIJA
KAPŠ ANA
KUHAR ZDENKA
MIJAJLOVIČ IDA
NAHTIGAL MARIJA
PERŠE MARIČKA
POVŠE MARIJA
POVŠE MARTINA
SEMENIČ SONJA
ŠKETA MARIJA
TRATNIK JOŽICA
VERSTOVŠEK MARIJA
VERŠČAJ SLAVKA
ZUPANČIČ DRAGICA

30 let

BUČAR STANKA
JUDEŽ LUDVIK
KLOBUČAR DANA
KOŠIR JOŽICA
KRESE MILKA
LUMPERT DANICA
PAVLIN JOŽE
PENCA SONJA
PETERLIN MAJDA
SUČEVIČ MARIJA
ŠTAMFEL MARIJA

Tovarna LIBNA Krško

10 let

BIZJAK JOŽICA
BRATANIČ CVETKA
DIVJAK KATICA
GORJUP CVETKA
HRUŠEVAR LADISLAVA
JANC LIDIJA

JUDEŽ LIDIJA
KODRIČ ANDREJA
KOŽAR JOŽICA
MARCEN VALERIJA
MOLAN MARTINA
RIHTER MARIJA
STOPAR MAJDA
ŠINKOVEC KARLINA
ŠTEFANIČ MARTINA
VIZLAR IRENA
VOVČAK VERONIKA
ZUPAN VERONIKA

20 let

BABIČ JOŽICA
COLARIČ MARIJA
ČEŠNOVAR ANICA
JENIČ MARIJA
JUDEŽ MILENA
KELHAR IVICA
KERIN ANICA
KRANJC MARTINA
KREJAN MILENA
LEVSTIK MARIJA
MIKOLAVČIČ ANICA
MLAKAR BREDA
NOVAK ANICA
PANGERČIČ MARIJA
PETRIČ JOŽICA
SAVNIK ANICA
TURK MARIJA
URBANČ MARIJA
VIZLER JOŽICA
ŽIBERT JOŽICA

30 let

KOSTREVC IVAN
MATJAŠIČ FRANČIŠKA
STERNAD ANA
ŠTEFANIČ MARTINA

Tovarna DELTA Ptuj

10 let

BELŠAK MARJETKA
ČEH JOŽICA
DUH CECILIJA
FUREK IRENA
IRGL JERICA
JANŽEKOVIČ VESNA
JAUŠOVEC BOJAN
JUS IDA
KELEMINA MOJCA
KLINČAR SILVA
KOSTANJEVEC CVETKA
KOSTANJEVEC NADA
KRALJ DUŠANKA
KUKOLJ GRETA
KUKOVEC CECILIJA
MACUN MARICA
MAR MILENA
MERC SONJA
MESAREC ALOJZIJA
MOHORKO DRAGICA

NOVAK MIRA
ORLAČ ZDENKA
PETEK DRAGICA
PETROVIČ MELITA
POLANEC SONJA
SERDINŠEK NEVENKA
SLODNJAK HELGA
STARČIČ MARJETA
ŠTULEC DARINKA
ULES ROZALIJA
VERLAK IRENA
VERŠIČ IRENA
VERŠIČ MILENA
ZAGORŠEK MARIJA
ZAVEC ZDENKA
ŽURAN MARIJA

20 let

BRAČKO IRENA
ČUŠ DANICA
DOBROTIČ RUŽA
FIŠINGER ANGELA
GALUN MARIJA
JURGEČ MARIJA
KARO ANA
KOLARIČ FRACKA
KOLEDNIK OLGA
KOREN TEREZIJA
LAČEN SONJA
LAH JOŽICA
LELJAK NEŽKA
MARINIČ MARIJA
MEGLIČ KRISTINA
NEDELJKO MARJANA
NEMEC VLASTA
PETEK MARIJA
POLANEC JOŽICA
REPIČ NADA
SOVDAT TEREZIJA
STOPAJNIK JULIJANA
STRELEC MARIJA
ŠEŠERKO MILENA
ŠIREC MARJETA
ŠTRUCL JOŽICA
TETIČKOVIČ TEREZIJA
TREBOVŠEK DRAGICA
VERTIČ KRISTINA
ZAMUDA FRANCKA

30 let

ČEH STANKO
DOKL ANGELA
KOSTANJEVEC DRAGICA
MAGDIČ MARIJA
MAJCEN ANGELA
MIHALINEC ANTONIJA
SIMONIČ ERIKA
SOLINA KONRAD
VAUPOTIČ MARIJA
ZARIČ SREČKO
ZAVEC JOŽICA
ŽALAR MARIJA

Tovarna TIP-TOP Ljubljana

10 let

ERJAVEC ANDREJA
JANKOVEC JOŽICA
VIDOŠ LILJANA

20 let

KONČINA HELENA
KOROŠEC FRANC
KOS ANGELCA
KOVAČIČ VIDA
MODIČ MILENA
RAČKI MARIJA
RADIČ MILKA

30 let

OGRINC MARTINA

Tovarna TEMENICA Trebnje

10 let

AJDIŠEK IVANKA
GIODANI IRENA
KAPLAN ANICA
PAPEŽ BREDA
RIBIČ ANČI
ZUPANČIČ ALOJZIJA
ZUPANČIČ MARTA

20 let

GLOBOKAR JOŽEFA
PIRC MARIJA
POVŠIČ JANJA
ŽURGA ANICA

30 let

KOVAČIČ ANICA
KOVAČIČ JOŽEFA
PRIMOŽIČ FRANCKA
RATAJEC VERONIKA
VOVK MARIJA

Tovarna ZALA Idrija

10 let

JERAM-BIZJAK MOJCA
MUROVEC IGOR

20 let

LIKAR MAJDA

30 let

KOFOL ALBINA
MUNH MARTA

STROKOVNE SLUŽBE

10 let

BREŠAR MIRJANA
JAKŠA MARJETKA
MIKLAVČIČ IRENA
POPOVIČ ALENKA
VODOPIVEC DIANA

20 let
 BLATNIK VIDA
 DULAR IDA
 GOLOB BOŽENA
 HORVAT ANICA
 KASTELIC SONJA
 KOŠIČEK MILENA
 MIKLIČ FRANCI
 OPALK IRENA
 PODOBNIK LILJANA
 POPADIČ SLAVICA
 VODOPIVEC MARJAN
 ZUPANČIČ ANICA

30 let
 ARKO VALERIJA
 BOBIČ MARJA
 JEREB JOŽE
 METELKO SILVA
 STOPAR DRAGICA
 STUPAR MILICA
 ZIDARIČ MARTINA

KAJENJE V LABODU - NE ČAKAJ NA ZAKON

Akcija za prepoved kajenja v jedilnicah in pisarnah Laboda

Z zakonom ali z zavestjo nad kadicke

V našem časopisu ne začenjamo prvič akcije za prepoved kajenja v prostorih, kjer je več ljudi in v naših jedilnicah. Pisali smo že nešteto o škodljivosti kajenja in o nevarnosti, ki so jim podvrženi pasivni kadilci in dosegli smo že - pred leti, da so bili na sejah vpeljani odmori za kadicke, da bi nekadilcem prihranili

trpljenje. Pa se je sčasoma vse skupaj spet pozabilo in steklo po svojih tirih. Torej agresivnost kadicke je ponovno zmagala in ni redko, da najdemo "čike" tudi v koritih za rože... Na drugi strani pa je vse bolj poudarjen odgovornejši odnos do lastnega zdravja, na katerega, ob pretežno kadilski delovni okolici niti ne moremo vplivati. Kot slišimo, je v pripravi zakon o prepovedi kajenja na javnih mestih, čemur se že približujejo bolj osveščeni celo v gostinstvu. Celotno v javnih lokalih niso več izjema jedilnice, kjer je kajenje prepovedano... In kako je ta čas še v Labodu?

Res ni napisanega pravila oz. prepovedi za kajenje v naših menzah. Toda v **Libni**, pravi direktor, je s prvim dnem prenovljene jedilnice veljal dogovor, da se v teh prostorih ne kadi. Tudi v jedilnici **Temenice** delavke med malico ne kadijo, privoščijo pa si kakšen "dim" v manjših odmorih med kavico. Sicer velja za kadilnico vhodni hodnik, kjer je edino dovolj prostora in dovolj zraka, da se preveč ne zakadi. Direktorica pravi, da tudi na sejah ne kadijo, ker so njihovi prostori premajhni in bi že dve kadilki lahko onemogočili delo.

V novomeškem delu Laboda zaenkrat kajenje v jedilnici še ni prepovedano, zato so na mizah tudi pepelniki. Tudi na sejah si kadilci, čeprav so v manjšini, privoščijo svoje užitke. Nekajkratni poskusi osveščanja niso zalegli. Bodo v bodoče?

V Tip-top-u zaenkrat še kadijo tudi v jedilnici, toda tega ne bo več, zatrjuje

direktorica. Posebna soba za kadicke je urejena, zato ni razloga, da bi se cigareti pojavljali še kje drugje. Enako bodo zagotovili tudi na sejah.

V Zali imajo kadilnico, v kateri imajo tudi določene ure. Kajenje naj bi bilo ob 8. in 13. uri med malico. Sicer ne kadijo ne v pisarnah ne na sestankih, sploh pa ne v jedilnici.

V Delti zaenkrat še kadijo v jedilnici in na WC. O omejitvah še niso razmišljali.

Obeta se nam torej zakon, ki bo omejeval kajenje v javnih prostorih. Vendar bi bilo prav, da ga ne čakamo kot na odrešitev, ampak že prej omogočimo nekadilcem zdravo okolje. V jedilnicah bi moralo biti kajenje prepovedano, prav tako na sejah oz. v pisarnah, kjer je več delavcev skupaj. Zgledi tudi pri tem vlečejo. In če si bodo vodje in še kdo od višjih privoščili svoje užitke, se je bati, da se jim tudi podrejeni ne bodo odpovedali. Pa ne smemo vsega tega jemati kot kazni ali kako drugače. Gre za osveščanje, za odgovornejši odnos do lastnega in do zdravja sodelavcev. Nobena pravica s tem ni vzeta, nasprotno, dodana je osnovna pravica delati v čistem okolju. In da bo prav zares tako, je seveda treba poudariti, da kadilcem, ob tem, ko jim onemogočamo kajenje v nekaterih prostorih, ponudimo drugje prostor za kajenje.

"Gotovo jaz najmanj toliko uživam v seksu kot ti v kajenju. In ker jaz ne seksam v tvoji pisarni, tudi ti v moji ne boš kadil"... prevod angleškega plakata na to temo...Zgovoren, ni kaj!

Med letošnjimi jubilarji je tudi g. Marjan Vodopivec (levo), direktor komercialnega sektorja. Na posnetku vidimo prisrčen stisk rok dveh bližnjih sodelavcev.

Upokojitve v podjetju "LABOD" v letu 1993

V lanskem letu so se upokojili:

JANUAR

LIBNA

BAGARI DRAGICA šivilja II SB
invalidska upokojitev

TIP-TOP

METELKO ANA šivilja VO
polna oseb. pokojnina

MAREC

DELTA

MERC HEDVIKA embalažer
invalidska upokojitev

TEMENICA

PAPEŽ NADA šivilja II VO
družinska upokojitev

STR. SL.-TEHNIČNI SEKTOR

KAVŠEK STANE razmn. kroj.
invalidska upokojitev

APRIL

DELTA

VODA ALBINA šivilja II SB
invalidska upokojitev
MARKOVIČ ELIZABETA adjuster
invalidska upokojitev

Obvestilo upokojencem

Naši upokojenci bodo imeli tudi letos priložnost kupovati Labodove izdelke s popustom. Kartice lahko dobite na sedežih tovarn, za dvig te pa potrebujete tudi osebno izkaznico oz. EMŠO. Popust je 25 odstoten, velja pa do višine 150.000 tolarjev.

Pričakujejo vas torej v naših tovarnah, to pa bo gotovo tudi priložnost za majhen klepet o naših skupnih pripravah na lastninjenje, o tem, kako smo in kako uspevamo...

TIP-TOP

ZUPANČIČ DRAGO
vodja vzdrževanja
polna oseb. upokojitev

TEMENICA

DRENK DOROTEJA krojilec
invalidska upokojitev

MAJ

DELTA

ČASEK IVAN kurjač-vzdržev.
invalidska upokojitev

JULIJ

STR.SL.-KOMERC. SEKTOR

ČEBULAR METKA administrator-
invalidska upokojitev

AVGUST

TIP-TOP

IVŠAK DRAGICA pomožni kuhar
starostna upokojitev

SEPTEMBER

TEMENICA

FORTUNA ANA medfazni likalec
predčasna upokojitev

ZALA

FILIPČIČ PAVLA kontrolor
predčasna upokojitev

DELTA

KRAJNC FRANC direktor tovarne
starostna upokojitev
HERCOG KRISTINA šivilja II SB
invalidska upokojitev

OKTOBER

TIP-TOP

JUS AGNES šivilja II VO
polna oseb. pokojnina
FRWHAUF TEREZIJA šivilja II VO
predčasna upokojitev
PRAŠNIKAR PAVLA šivilja I VO
invalidska upokojitev

STROKOVNE SLUŽBE

BRATOŽ EMILJA direktor podjetja
invalidska upokojitev

STR. SLUŽBE - KOMER. SEKTOR

HORVAT PETER komisionar
predčasna upokojitev
PAVLOVIČ FRIDA izmenovodja
predčasna upokojitev

LOČNA

HOČEVAR TEREZIJA šivilja I SB
predčasna upokojitev
KUPLENK MARIJA sortirec
predčasna upokojitev
ŠTINE AMALIJA lepilec
predčasna upokojitev
ŠURLA MARIJA zlagalec
predčasna upokojitev
SENIČAR KAROLINA šivilja II SB
invalidska upokojitev

DELTA

TOPOLOVEC IVANA krojilec
polna oseb. pokojnina

NOVEMBER

TIP-TOP

CELIČ MAJDA šivilja II VO
polna oseb. pokojnina

ZALA

VONČINA NATALIJA šivilja I VO
starostna upokojitev

DELTA

KOŽELJ ŠTEFKA šivilja II SB
predčasna upokojitev
VESELKO KATARINA pom. kuhar
predčasna upokojitev

LOČNA

IVANČIČ ELIZABETA šivilja II SB
predčasna upokojitev
VIDMAR KRISTINA moj. šivanja
predčasna upokojitev

STR.SL.-KOMERC. SEKTOR

LEBEN FRANC krojač po meri II
invalidska upokojitev

DECEMBER

STR.SL.-KOMERC. SEKTOR

PIRKOVIČ MARTINA komisionar
polna oseb. pokojnina
PRIMC FRANC komercialist
invalidska upokojitev

STROKOVNE SLUŽBE

NENADIČ DRAGICA vodja kadr. sl.
polna oseb. pokojnina

LIBNA

NARAGLAV ANTON viličarist
predčasna upokojitev
JORDAN MIHAELA šivilja I SB
predčasna upokojitev
SOKOLOVIČ ZOFIJA šivilja I SB
predčasna upokojitev

Priprava: Kadrovska služba

Zahvala najmlajše sekcije upokojujencev

Končno smo se zbrali vsi člani sekcije upokojujencev Tip-topa in strokovnih služb v menzi tovarne sredi decembra. Bilo nas je okoli sto. Deležni smo bili lepega in prisrčnega sprejema. Uvodni govor direktorice gospe Blatnikove, ki je pojasnila uspešnost in poslovanje Tip-top-a in Laboda v letu 1993 in bodoče delo v letu 1994 smo vsi pozorno poslušali. Nato je imel govor direktor Vodopivec, ki nam je orisal poslovanje Laboda v letu 1993 ter o lastninjenju in certifikatih. Omenil je, da bodo organizirani pogovori z upokojujenci o lastninjenju. Zanimiv je bil tudi govor gospe Ane Gašperšič, predsednice sekcije upokojujencev Tip-topa, ki nam je poročala o delu sekcije upokojujencev, ki obstoja šele eno leto. Omenila je, da se vsi upokojujenci združimo v eno sekcijo z letno članarino 300 SIT za leto 1994. Povabila nas je, da se udeležujemo sestankov in izletov. Obenem nam je zaželela zdravja in sreče v letu 1994. Deležni smo bili zelo dobrega kosila, pijače, torte in kavice. Po kosilu smo prejeli lepa darila, nato je sledila zabava s plesom, za kar je poskrbel muzikant France iz Kozjega.

Hvala vsem organizatorjem za lep sprejem, govornikom za lepe besede, natakaricam za postrežbo, kuharicam

Spomin na novoletno praznovanje upokojujencev v novomeškem delu Laboda.

Srečno v Novo leto

Veseli smo bili, ko smo se upokojujenci Tovarne Libna Krško zopet srečali na povabilo naše tovarne.

Prisrčno smo se pozdravljali s svojimi bivšimi sodelavkami, saj se z nekaterimi malokrat vidimo.

Letos se je praznovanja udeležilo veliko upokojujencev. Vzdušje je bilo prisrčno. Ogledali smo si proizvodnjo in smo pokramljali z delavkami, ki so bile na delu. Nato smo se odpeljali na Sromlje. Tam smo imeli kosilo. Obiskal nas je tudi Miklavž s spremstvom parkeljna, ki nas je prijetno zabaval. Nam pa so misli uhajale na davna leta mladosti in radosti otroštva, ki jih ne bo več nazaj. Imamo lahko samo še spomine. Zahvaljujemo se vsem, ki so nam omogočili tako prijetno praznovanje, tudi za lepe želje v prihodnjem letu, posebno še direktorju g. Komočarju za pojasnilo in obrazložitev glede lastninjenja podjetja, čemur se pridružujemo tudi mi upokojujenci, saj nam ni, vseeno kdo bo upravljal podjetje, saj smo ga tudi mi ustvarjali.

Za vse te naše iskrene želje v novem letu, mnogo uspeha ter dobre volje in zdravja.

Še enkrat srečno v letu 1994.

Upokojujenci Libne Krško

za trud in delo in dobro kosilo. Skratka, bilo je zelo lepo in zabavno, da si želimo takih srečanj čim več. Na koncu našega srečanja smo si upokojujenci in upokojujence zaželeli zdravja in sreče v letu 1994. Obenem želimo vsem zaposlenim v Tip-topu in Labodu srečno, uspešno in mirno leto 1994.

Sekcija upokojujencev Tip-topa
Hadži Bajramovič

POUDAREK

V DANAŠNJI ŠTEVILKI OBJAVLJAMO NA STRANI 11 RAZPIS ZA ZBIRANJE CERTIFIKATOV

NE PREZRITE GA!!!

Izraz prijaznosti

Ob invalidski upokojitvi našega sodelavca, Franca Primca se ga vsi, ki smo z njim dnevno sodelovali - teh pa ni malo, saj je kot komercialist v nabavi delal z mnogimi labodovci pa tudi s strankami izven Laboda, na ta način želimo še enkrat spomniti in se mu zahvaliti za sodelovanje. Veseli bomo, če se bo še vračal med nas, v pokoju pa mu želimo predvsem veliko zdravja.

Sodelavci iz nabave

Labodje jezero

Ob našem jubileju smo sprejeli povabilo, da postanemo pokrovitelji

Labod celovito in kar se le da lepo predstavljen na eni vidnejših, pogum-

sodobne postavitve sicer klasičnega baleta na glasbo P. I. Čajkovskega Labodje jezero. Mladi koreograf Matjaž Farič je strnil v postavitvi, ki je doživela premiero 17. marca na odru Linhartove dvorane v Cankarjevem domu, dogajanje na vsega pet nastopajočih, to pa so baletniki iz naše opere. Združili so gib, ki je tako rekoč značilen za naše stoletje - od klasičnega do povsem sodobnega. Baletniki so bili Sanja Nešković, Goran Bogdanovski, Marinka Ribič, Lane Stranič, Mateja Bučar in Mojca Kalar. Oblečeni pa so bili v naša oblačila. Tako lahko rečemo, da je bil tokrat

nejših in odmevnejših kulturnih prireditev zadnjega časa.

Ko tako razmišljamo o dejavnostih, kakršna je sponzoriranje, bo torej moral veljati tudi v naprej razmislek, na kakšnih prireditvah in v kakšnih dejavnostih je pojem sponzoriranja za naše podjetje najustreznejši. Gre za gradnjo imidža in kje bi se lahko modna dejavnost bolje povezala in bolje sodelovala kot prav pri kulturi. In če ta seže v sam vrh naše ustvarjalnosti, je naša prisotnost kot sponzorjev seveda najustreznejša. Torej - sponzoriranje Labodjega jezera je bil gotovo zadetek v polno.

ZAKAJ PA NE

Zakaj bi se ljubezni bal,
življenje smrti daroval!?
Zakaj pohodil bilko, cvet!?
Zakaj spoznanja ne bi vzel,
da svet je žalosten - vesel.

Na začetku konec se začne.

Upognil bi se rad do tal,
ko padem, bi se rad pobral.

Zakaj bi segel ne do zvezd,
ko se zahoče mi v dlani
ujeti zvezdni prah.

Kot že tolikokrat ne vem,
da vedeti vsak sme,
odgovor ima vsak "ZAKAJ".

Jaz pa kot popotnik sem,
ki ne ve,
naj desno ali levo gre.

Silva Žabot
Delta

Laskanje je vredno laskača

Vrana je ukradla kos sira in ga v kljunu odnesla na visoko drevo. Razmišljala je, kako bo uživala v slastnem kosilu, ko pride mimo lisica. Zavoha sir in se ozre proti vrani: "O lepotica, kako lepo perje imaš. Krasna si v tistih višavah, kamor ne more vsak. In prepričana sem, da znaš čudovito zapeti. Rada bi te slišala, saj gotovo tako lepo poješ, kot si lepa..." In vrani se je srce zasmajalo. Pozabila je, kako vreščič glas ima, pozabila na svoje povprečno perje in začela je verjeti lepim besedam zvite lisice. Zapela je iz vsega grla, sir pa je padel lisici v tace...

Poduk zgodbe pa je v naslovu.

Barica Smole iz Temenice se je že večkrat potrdila v slovenskem literarnem prostoru s kratko prozo. Današnje čestitke pa veljajo za drugo nagrado natečaja Primorskih srečanj za kratko prozo, na katerem je Barica sodelovala z delom Postaja.

SAŠKA IN TOVORNJAK

Si predstavljate 18-letno dekle, visoko 161 cm in težko borih 48 kilogramov za volanom tovornjaka s prikolico?! Saška Košiček, pripravnica v novomeški Labodovi prodajalni, ob delu pa se šola še na trgovsko poslovodski šoli, je pravkar opravila tak izpit in gotovo je dogodek vreden objave. Kako se je odločila za tako nenavaden izziv?

"Doma imamo tovornjak in pokušila sem. Pred pol leta, ko sem postala polnoletna sem naredila šoferski izpit za osebni avto, potem pa takoj nadaljevala z vožnjami za tovoranjak. Ko je bilo tudi to za mano, sem se lotila

še izpita za prikolico. Tako gredo te reči po stopinjah in vse se mi je lepo izteklo."

Te je bilo kaj strah, ko si upravljala s tako dolgim in velikim vozilom kot je tovornjak s prikolico?

"Moram priznati, da sprva kar, pa sem se strahu tudi hitro rešila. Vožnja je kar prijetna, le parkiranje je s prikolico težje..."

Verjamem...In kaj naprej? Te vabi tudi avtobus?

"Do tja še ne razmišljam, kajti za avtobus moram biti stara najprej 21 let. To je pa še daleč."

Kako si bila sprejeta pa v avtošoli?

"V redu, brez problemov. Vožnje sem opravljala v privatni avtošoli Zala in bilo je zelo v redu. Nekaj zanimanja pa sem vendarle požela na cesti, ker voznice tovornjakov niso prav pogoste. Nas pa je vse več..."

Aprila se ti bo iztekel pripravniški rok. In če redne zaposlitve ne boš dobila, se bi preživljala s prevozništvom?

"Za enkrat o tem še nisem razmišljala, vendar, zakaj pa ne?!"

Hvala za pogovor in srečno vožnjo!

Šopek modrosti

Človek ostane mlad, dokler se še lahko uči, se navzame novih navad in sprejema kritiko.

***

Vsa skrivnost moči je v tem, da se zavedamo šibkosti drugih.

***

Pomislite, kako tiho bi bilo na svetu, če bi ljudje govorili samo tisto, kar vedo, poznajo, znajo...

***

Navade nas vežejo celo na stvari, ki jih sovražimo.

***

Kdor začne tako, da verjame vsakemu, konča tako, da ne verjame nikomur.

***

Z nevidnimi nitmi smo najbolj povezani.

DITT Škofja Loka je 26. februarja 1994 na smučišču Soriške planine organiziralo že 32. tekstiliado v veleslalomu. Udeležila se jo je tudi ekipa iz vrst Labodovcev in sicer iz Ločne, Libne in strokovnih služb.

9 naših tekmovalcev - smučarjev je preživelo lep sončen dan v družbi "branznih" kolegov, pa tudi uvrstitve so bile kar dobre.

Odmeven Labodov nastop na zadnjem sejmu mode

Prostovoljno zdravstveno zavarovanje

Lani smo se prvič srečali z obveznim zdravstvenim zavarovanjem. O novostih, ki jih to prinaša, smo obširneje pisali, letos pa del teh kljub temu ponovno objavljamo, saj so se v tem času informacije nekoliko porazgubile. Prišlo pa je tudi do delnih sprememb, zato je prav, da vemo, da poznamo vsebino in poti. Obširen sestavek s tega področja, ki zadeva prav vse nas in je gotovo tako zanimiv za aktivne delavce kot tudi za upokojece, je pripravila socialna delavka Brigita Zalokar. Objavljamo ga v dveh delih - torej bo nadaljevanje prihodnjic:

Glede na nov zakon o Zdravstvenem zavarovanju iz februarja 1992, ki je spremenil financiranje zdravstvenih storitev (delitev na obvezno in prostovoljno) in s tem uvedel prostovoljno zdravstveno zavarovanje kot zavarovanje pred doplačili k zdravstvenim storitvam, se je večina ljudi že januarja lani prostovoljno zavarovala (cca 97 %).

Okoli milijon in dvesto tisoč zavarovancev se je zavarovalo pri Zavodu za zdravstveno zavarovanje, več kot sto petdeset tisoč pri zavarovalni družbi Adriatic, maloštevilni pa so se zavarovali pri drugih zavarovalnicah. Tak množičen odziv na možnost dodatnega zdravstvenega zavarovanja pogojuje po eni strani želja po ohranitvi zdravstvene varnosti, po drugi strani pa popusti za skupinska zavarovanja (sindikati, upokojevske organizacije).

Zakon o zdravstvenem zavarovanju iz februarja 1992 je določil najvišje oz. najnižje možne deleže doplačil k cenam vseh tistih zdravstvenih storitev, ki jih obvezno zavarovanje ne pokriva v celoti. Zavarovanci naj bi tako doplačevali:

- največ pet odstotkov za najzahtevnejše operativne posege, za dializo in druge nujne najzahtevnejše diagnostične terapevtske in rehabilitacijske posege;

- največ 15 odstotkov za zdravljenje zmanjšane plodnosti, umetno oploditev, sterilizacijo in umetno prekinitev nosečnosti, za specialistično ambulantne storitve, za vse ostale storitve osnovnega zdravstva, ki niso pokrite z obveznim zavarovanjem, za zdravljenje zobnih in ustnih bolezni, za ortopedske, ortotične, slušne in druge pripomočke, za bolnišnične in zdraviliške storitve, ki so nadaljevanje bolnišničnega zdravljenja, ter za nemedicinski del oskrbe pri tem, če ne gre za poškodbo izven dela;

- največ 25 odstotkov za specialistične ambulante, bolnišnične in zdraviliške storitve, kadar so te nadaljevanje

bolnišničnega zdravljenja poškodb izven dela, in za zdravila s pozitivne liste;

- najmanj 40 odstotkov za nenujne prevoze z reševalnimi vozili in za zdraviliško zdravljenje, ki ni nadaljevanje bolnišničnega ter

- najmanj 50 odstotkov za zdravila z negativne liste za zobnoprotetično zdravljenje odraslih ter za očesne pripomočke zanje.

Zakon o zdravstvenem zavarovanju je v prehodnih določbah za prvo leto izvajanja prostovoljnega zdravstvenega zavarovanja, torej za leto 1993, deleže doplačil k vrednosti zdravstvenih storitev natanko določil, seveda na precej nižji ravni od možne. Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije, ki mu je kot nacionalni zdravstveni zavarovalnici uvedbo prostovoljnega zavarovanja naložil zakon, pa naj bi jih v soglasju z vlado v danem okviru postopno zviševal.

Najpomembnejša letošnja novost v PZZ je višanje dosedanjih deležev doplačil k vrednosti zdravstvenih storitev v glavnem za dve odstotni točki. **Zavarovalne premije**, ki jih Zavod za ZZS določa vsake tri mesece, **pa ostajajo kljub** temu - z izjemo zavarovalnin za nadstandarde, zlasti zobno-protetične storitve - **nespremenjene naslednje tromesečje (IV-VI.94)**.

Skupščina Zavoda je 15. decembra 1993 sprejela tudi nekaj sprememb v splošnih pogojih za prostovoljno zavarovanje. S temi spremembami **so opuščeni nekateri delni paketi** zavarovanj pred doplačili k storitvam obveznega programa zdravstvenega varstva: zdravstvena varnost celota, zdravstvena varnost kurativa, veliko tveganje ter oba delna paketa za zobozdravstvo; ker je bilo zanje med zavarovanci premalo interesa.

V sveženj paketov zavarovanj za pravice, ki niso zajete v obveznem zdravstvenem zavarovanju, **je dodan nov paket** - koristno zdraviliško zdravljenje. Zaostreni so tudi pogoji za paket zobna protetika celota. Najnižje zavarovalno obdobje je pet in ne več tri leta; pravice je mogoče - s predhodno potrjenih predračunov - uveljaviti po poteku enega (in ne več pol) leta, enako zobnoprotetično storitev pa more zavarovalnina pokriti le enkrat. Druge spremembe splošnih pogojev za prostovoljno zavarovanje so manj pomembne, saj le jasneje opredeljujejo postopek sklenitve zavarovanja, plačevanje in vračilo premij, pravico do popustov, čakalno dobo za posamezno vrsto zavarovanja itd.

SESTAVINA ZAVAROVALNIH PAKETOV

Večina zavarovancev se je zavarovala za paket **popolnega zdravstvenega varstva**, ki pokriva vsa doplačila k storitvam, zdravilom in pripomočkom iz obveznega zavarovanja. V tem sklopu so možna tudi delna zavarovanja, ki so seveda cenejša. Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije nudi le še tri take pakete, ki so sicer v prvem (popolno zdravstveno zavarovanje) že zajeti: **poškodba, zobozdravstvo in zdravila**. Paket "poškodba" naj bi bil zanimiv predvsem za mlade zavarovance, ki ne računajo na to, da bi kaj kmalu utegnili zboleti. Varuje jih namreč pred doplačili vseh storitev, povezanih z zdravljenjem poškodb izven dela.

Paket vključuje zavarovanje za razliko do polne vrednosti storitev v osnovni, specialistično ambulantni, bolnišnični in terciarni dejavnosti, vključno z zobozdravstvom, nemedicinski del oskrbe v bolnišnicah, zdraviliško zdravljenje ne glede na to ali je ali ni nadaljevanje bolnišničnega (storitve in nemedicinski del oskrbe), nenujne reševalne prevoze, zdravila s pozitivne in vmesne liste ter pomožna zdravilna sredstva, predpisana na recept, ortopedske in ortotične pripomočke, pripomočke za sluh, vid in govor ter zobnoprotetične nadomestke.

Paket **"zobozdravstvo"**, ki po novem nima več delnih paketov, pokriva razliko do polne vrednosti zobozdravstvenih storitev s področja preprečevanja, odkrivanja in zdravljenja bolezni zob in ustne votline ter zobnoprotetične storitve in nadomestke (seveda le v standardnih materialih). Ne pokriva pa to zavarovanje zdravljenja poškodb, ki utegnejo nastati izven dela.

Zavarovalni paket **"zdravila"** pa zavarovancu pokrije vse razlike do polne vrednosti zdravil s pozitivne in vmesne liste in pomožnih zdravilnih sredstvih, predpisanih na recept. (Do)plačila zdravil z negativne liste torej ne pokriva.

Paket **"nadstandard"**, obsega zavarovanje za višji standard storitev, zdravil in pripomočkov, večji obseg ter možnosti njihovega uveljavljanja po drugačnem postopku, kot je predpisan v obveznem zavarovanju.

Za višji standard storitev in pripomočkov šteje: bivanje v enoposteljni sobi s TV sprejemnikom in telefonom v bolnišnici ali zdravilišču, možnost bivanja enega od svojcev v sobi skupaj z zavarovancem, dodatno nemedicinsko nego, postrežbo in prehrano v času zdravljenja v bolnišnici ali

Moda Moda Moda

zdravilišču, tehnično zahtevnejše pripomočke ali pripomočke iz nestandardnih, kakovostnejših materialov (razen zobnoprostetičnih nadomestkov iz zlata) ter zdravila z negativne liste in pomožna zdravilna sredstva, predpisana na recept.

Za uveljavljanje pravic po drugačnem postopku pa štejejo: obisk pri zdravniku, ki ni zavarovančev osebni zdravnik oziroma pri zdravniku ali zavodu, s katerim zavarovalnica nima pogodbe; zdravljenje v tujini, ki ga sicer zdravniška komisija ni odobrila, obisk pri specialistu brez napotnice osebnega zdravnika in uveljavljanje večjega števila preventivnih pregledov ali preiskav, kot jih določa republiški zdravstveno preventivni program.

Ob tem je potrebno poudariti: če zavarovanec ni hkrati zavarovan pred doplačilom za obvezni program, mora predpisano razliko do vrednosti standardne storitve doplačati, saj mu zavarovalnina za nadstandard pokriva le stroške višje kakovosti storitev ali materialov. Pa tudi sicer z njo ni mogoče poravnati slehernega računa. Zavarovancu tako pokrije največ 60 odstotkov cene nemedicinskega dela oskrbe v bolnišnici ali zdravilišču (zanj in za svojca, če je bil med zdravljenjem z njim). Pri uveljavljanju pravic do nadstandardnih pripomočkov je treba zavarovalnici najprej predložiti predračun, z jasno opredeljeno strukturo cene za standardni in nadstandardni del. Zavarovalnina pa potem pokrije največ 60 odstotkov cene standardnega pripomočka. Pri uveljavljanju pravic mimo predpisanega postopka (zdravljenje v tujini, pri zdravniku ali zavodu, ki nima pogodbe z zavarovalnico itd.) pa zavarovalnina pokrije račun največ v višini povprečne cene dejavnosti v Republiki Sloveniji.

V naših proizvodnjah že nastajajo pomladni in poletni modeli. Poglejmo torej, kaj so Labodove kreatorke pripravile za tople

ličnimi vzorci. Še vedno je tudi močna skupina mornarskih bluzic, ki bodo strogo modro bele ali pa z dodatkom rdeče in

dni, ki so pred nami:

BLUZE: Modni trendi nakazujejo vrnitev belih bluz s posebnim romantičnim navdihom. Veliko je žabojev, volanov, kravat ali vsaj velikih ovratnikov z dodatki čipk ali drugega razkošja. Tudi v Labodovi kolekciji je precej belih bluz, ki sledo tem modnim ukazom. Sicer pa je tudi drugih enobarvnih bluz precej, prav tako pa je poudarjena skupina bluz z cvet-

rumene z mornarskimi motivi. Ob teh močnejših skupinah pa je tudi tu pa tam kakšen model s pikami ali črtami.

Precej več kot sicer je kompletov topa in bluze, ki že spominja na jakno. Tudi najnovejšim modnim zahtevam po bluzah, ki kažejo del kože nad pasom, je zadoščeno. V čipki je izdelan nežni mladostniški topek, ki pa zahteva ustrezno kožno podlago brez dodatnih gubic".

Kdaj ste se nazadnje tako dobro počutili v svoji koži? Ne glede na to koliko ste stari, ali ste suhi ali debeli... Če boste usklajeni sami s seboj, če boste zadovoljni sami v sebi, boste lahko tako spokojni in zadovoljni, kot kaže naša slika...

Koledar dela

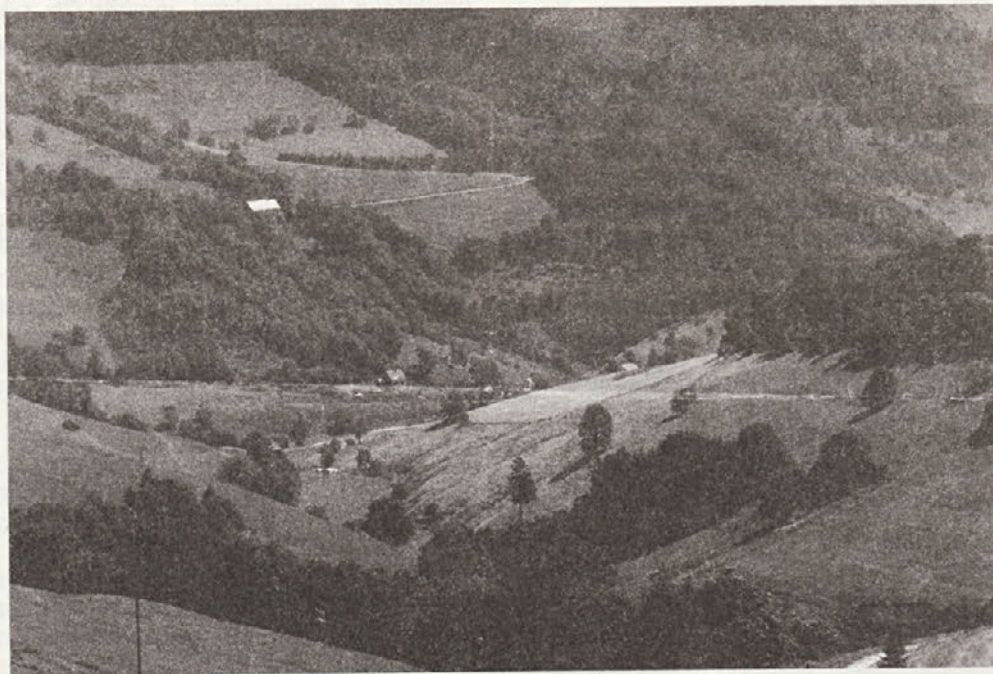
Ob razpravah o planu je bilo slišati predvsem zahteve po delovnem koledarju, da bi "tako vedeli od česa kaj spreminjamo," kot je dejala predsednica sindikata. Zahteva je bila sprejeta kot sklep, torej bomo le dobili tudi delovni koledar, ki ga kar nekaj let nazaj nismo imeli.

Dedek Mraz v februarju

Menda se je dedek Mraz ob gneči med Božičkom, Miklavžem in še kakšnim dobrotnikom čudno počutil, pa se je za dva meseca skril... V ljubljanskem delu strokovnih služb so namreč otroci tam zaposlenih dobili njegovo darilo šele sredi februarja.

Malica in praznik

V novomeškem delu Laboda je bila na 8. marec malica slaba in tudi "dišala" ni po prazniku. Delavke Ločne so bile zelo ogorčene, pridružili pa so se jim tudi ostali. Praznik je prav-

S prvimi toplejšimi dnevi se prebuja tudi želja po izletih v hribe. Marica Praznik, ki vodi Labodove planince, je dala za letošnji jubilej pobudo, da se čim več labodovcev odpravi na skupne izlete na najvišje hribe v krajih, kjer so naše tovarne. Pred desetimi leti, ko smo obeleževali 60 let, je orgnaizirala izlet na Triglav in ker je torej najvišji hrib že osvojen, je prav, da spoznamo tudi tiste, ki so nižji. O pripravah in organizaciji bomo obveščali, vi pa začnite nabirati kondicijo...

zaprav trojni - je dan podjetja, je datum, na katerega obeležujemo 70 let podjetja in je - končno - mednarodni dan žena, pri nas pa je v glavnem ženska delovna sila.

Fiksni delovni čas

Zadnji ukrep glede delovnega časa v strokovnih službah je povzročil veliko vroče krvi. Iz fleksibilnega na fiksni delovni čas je po mnenju mnogih korak nazaj, s seboj pa je prinesel vrsto problemov (pokrivanje z javnimi prevozi...). Tako to čutijo delavci, tisti, zaradi katerih pa je bila ta neprijazna novost vpeljana, pa za enkrat še nič. To so organizatorji dela. Kajti slišati je bilo, da marsikdo ni imel "na razpolago" svojih delavcev dlje od 6 ur (torej sklic sestanka po 13. uri ni bil mogoč), da so si nekateri nabirali ure neupravičeno (branje časopisa po rednem delovnem času) itd., itd. Torej, če bi organizatorji dela skrbeli za to, da ne bi prihajalo do izkoriščanja premakljivega delovnega časa, tudi do fiksnega delovnega časa ne bi prišlo. Toda, kot vedno, so tudi tu delavci plačali višjo ceno kot šefi. Saj se bo zanje že še našlo kakšno pojasnilo, če bo treba s časom kako drugače zasukati...

Stanje zaposlenih za mesec januar in februar 1994

Prihodi in odhodi v mesecu januarju

Na novo smo zaposlili 2 delavca -
- v splošni režiji: s VII. st. izob. Kirm Andreja

- v proizvodni tovarne Zala: Ostrežnik Tamaro za določen čas 6 mesecev - pripravništvo.

Iz podjetja so odšli 4 delavci: 3 delavci iz proizvodnje:

I st. izob. - Hvala Martina - iz tovarne Zala, v drugo podjetje;

IV. st. izob. - Pisk Tatjana - iz tovarne Zala, v drugo podjetje;

IV. st. izob. - Krošl Zdenka - iz tovarne Delta, v drugo podjetje;

Iz splošne režije - sektor za finance, računovodstvo in informatiko - delavka s I. st. izobr. - Rajar Jožica - invalidska upokojitev.

Prihodi in odhodi v mesecu februarju

Na novo smo zaposlili dva delavca:
v Zali - VI. st. - Leskovec Bojana dol. čas pripravnik
teh. sek. Lj. V. st. - Kaplja Marjana nedoločen čas

Iz podjetja sta odšla 2 delavca:
VI. st. izob. - Hartman Živa, dol. č. priprav. iz tovarne Tip-top
I. st. izob. - Munh Marta, iz tovarne Zala, privat. dejavnost

V februarju je bilo v podjetju Labod skupaj zaposlenih 1966 delavcev, od tega 1494 v proizvodnji in 517 v režiji.

pripravila: Silva Pezelj

Zahvala

Ob prerani izgubi mojega moža, se najiskrenejše zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem za cvetje in denarno pomoč. Še enkrat iskrena hvala!

Marjana Ban s sinovoma

Nagradno vprašanje

Pravkar je minil praznik podjetja, 8. marec. Sprašujemo vas, kdaj je bil ta datum proglašen za praznik podjetja (letnico). Med odgovori bomo izžrebali 3 nagrade - bluzo ali srajco, Krkin parfum in kos blaga. Vaše odgovore pričakujemo do petka, 25. aprila, na naslov našega uredništva.

labod

je glasilo delavcev tovarne oblačil iz Novega mesta. Izhaja mesečno v nakladi 2000 izvodov. Glavna in odgovorna urednica Lidija Jež, tehnični urednik Stane Cimerman. Grafična priprava: FOTOLITORETUŠERSTVO Cimerman Novo mesto, TISK: Opara Novo mesto. Glasilo se šteje med proizvode informativnega značaja, za katere se plačuje davek od prometa proizvodov po stopnji 5%.